

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

Doksan beşinci Birleşim

22 . VI . 1953 Pazartesi

İçindekiler

	Sayfa	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	166	
2. — Havale edilen kâğıtlar	167	
3. — Yoklama	168	
4. — Demeçler	168	
1. — Reis Refik Koraltan'ın davetli olarak Türkiye'ye gelen İngiliz Parlâmento Heyetinin Meclisi ziyaretleri münasebetiyle demeci	168:169	194:196
5. — Görüşülen işler	169	
1. — Türk Ceza Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesi hakkında kanun teklifleri ve Adalet Komisyonu raporu (2/219, 235, 250, 269, 272, 334, 344, 350, 372, 392, 427, 438, 458, 464, 476, 480)	169:179,180:191	
6. — Sorular ve cevaplar	191	
A — Yazılı sorular	191	
1. — Kars Mebusu Fevzi Aktaş'ın, Kars'ın iktisadi ve içtimai kalkınmasını temin için Bayındırlık, Tarım Millî Eğitim, Ekonomi ve Ticaret ve Ulaştırma vekâletleri 1952 yılı bütçelerine normal tertipler dışında ne kadar tahsisat konulduğuna dair sorusuna, Maliye Vekili Hasan Polatkan'ın yazılı cevabı (6/999)	191:193	
2. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, İstanbul 4 ncü Noterliğine mevzuata aykırı olarak yapılan tâyin dolayısıyla ne gibi bir muameleye tevessül edildiğine, Zonguldak Sulh Ceza ve Ağır Ceza mahkemelerinin takviyesinin düşünülüp düşünülmediğine, Devrek ve Eereği kazaları ceza evleri inşaatına dair sorusuna, Adalet Vekili Osman Şevki Çiçekdağ'ın yazılı cevabı (6/1101)		194:196
3. — Trabzon Mebusu Hamdi Orhon'un, Trabzon Vilâyeti dâhilinde Sürmene Kazasında ikinci bir ağır ceza mahkemesinin kurulup kurulmayacağına dair sorusuna, Adalet Vekili Osman Şevki Çiçekdağ'ın yazılı cevabı (6/1110)		196:197
4. — Bolu Mebusu Kâmil Kozak'ın, ortaokul binası yaptıran müteşebbis derneklere yardım için 1952 ve 1953 yılları Millî Eğitim bütçeleriyle ayrılmış olan tahsisatın ne suretle ve hangi kasabalar derneklerine tevzi edildiğine dair sorusuna, Millî Eğitim Vekili Rifki Salim Burçak'ın yazılı cevabı (6/1072)		197:202
5. — Erzincan Mebusu Sabit Sağıroğlu'nun, Kemah Kazasına bir doktor ve bir ebe tâyininin düşünülüp düşünülmediğine dair sorusuna, Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili Ekrem Hayri Üstündağ'ın yazılı		

cevabı (6/1079)

202

6. — Sinob Mebusu Server Somuncuoğlu'nun, İstanbul'da Beşiktaş Abbasağa mahallesinde oturan Burhan Karadayı'nın, İstanbul emniyet teşkilâtınca döğüldüğü-

nün doğru olup olmadığına ve bu hususta İstanbul Cumhuriyet Müddeiumumiliğine vâkı şikâyet üzerine ne muamele yapıldığına dair sorusuna, Adalet Vekili Osman Şevki Çiçekdağ'ın yazılı cevabı (6/1007)

202:
204

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Sayın üyelerden bâzılarına izin verilmesi hakkındaki Riyaset tezkeresi okunarak izimler, kabul edildi.

Gündemdeki kanun lâyiha ve tekliflerinin soralardan önce görüşülmesi hakkındaki önerge, kabul olundu.

Yeniden yapılacak su işleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişilmesi hakkındaki kanunlara ek kanun lâyihasının öncelik ve ivedilikle görüşülmesine dair önerge, kabul olundu ve kanun lâyihasının görüşülmesi tamamlanarak tümü açık oya sunuldu.

Türk Ceza Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesi hakkındaki kanun tekliflerinin maddeleri üzerinde görüşüldü.

Açık oya sunulmuş bulunan yeniden yapıla-

cak su işleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişilmesine mezuniyet verilmesi hakkındaki 3132, 4100, 4649 ve 5259 sayılı kanunlara ek kanunun kabul edildiği bildirildi.

Türk Ceza Kanununun bâzı maddelerinin tadili ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesi hakkındaki kanun tekliflerinin maddelerinin müzakeresine devam olundu.

Alınan karar gereğince 22 . VI . 1953 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Reisvekili
Elâzığ Mebusu
M. Ş. Yazman

Kâtip
Rize Mebusu
A. Morgil

Kâtip
İstanbul Mebusu
F. Tekil

Sorular

Sözlü sorular

1. — Trabzon Mebusu Cahid Zamangil'in, hayat pahalılığı ve memur statüsü ıslahatı hakkındaki sözlü soru önergesi, Ekonomi ve Ticaret Vekâleti ile Maliye Vekâletine gönderilmiştir. (6/1113),

2. — Mardin Mebusu Mehmet Kâmil Boran'ın, hudut harici edilmek istenen Cizre'li Türk vatandaşları hakkındaki sözlü soru önergesi, İçişleri Vekâletine gönderilmiştir. (6/1115),

3. — Mardin Mebusu Mehmet Kâmil Boran'ın, cami inşası maksadiyle kurulmuş olan derneklere yapılan yardımın miktarına ve Ankara Belediye hudutları içindeki cami ve mescit sayısına dair sözlü soru önergesi, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1116),

4. — Sinob Mebusu Nuri Sertoğlu'nun, ihtikârla mücadele ve hayat pahalılığını önlemek maksadiyle Millî Korunma Kanununa istinaden çıkarılmış olan Koordinasyon Heyeti kararlarının bugünkü işleyiş tarzlarına ve daha bir müddet yürürlükte bırakılacaklarsa yeniden bir revizyondan geçirilip geçirilmiyeceklerine dair sözlü soru önergesi, Ekonomi ve Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. (6/1117).

Yazılı sorular

1. — Manisa Mebusu Refik Şevket İnce'nin, üzüm müstahsıllarının durumunu düzeltmek için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne ve üzüm istihsalinde maliyete müessir maddelerin satışında indirmeler yapıp yapılmadığına dair

yazılı soru önergesi, Ekonomi ve Ticaret ve Maliye vekâletlerine gönderilmiştir (6/1114)

2. — Çankırı Mebusu Kâzım Arar'ın, Çankırı Vilâyetinin Çerkeş Kazasına bağlı Ovacık Nahiyesinin kaza haline ifrağı hususunda ne gibi tetkikler yapıldığına, kaza ve nahiyeye olma-ya lâyık nahiyelerle köyler hakkında ne düşünüldüğüne dair yazılı soru önergesi, İçişleri Vekâletine gönderilmiştir (6/1118)

3. — Çankırı Mebusu Kâzım Arar'ın, bu yıl içinde Çankırı Vilâyeti dâhilindeki nahiyeler-

den kaçına hâkim tâyin edildiğine ve önümüzdeki yıl için bu hususta ne düşünüldüğüne dair yazılı soru önergesi, Adalet Vekâletine gönderilmiştir (6/1119)

4. — Çankırı Mebusu Kâzım Arar'ın, Çankırı ve Bitlis vilâyetlerinde 1954 yılında açılacağı bildirilen liseler için gerekli tetkiklere girilip girilmediğine ve Çankırı'nın Eskipazar Kazasında ne zaman ortaokul açılacağına dair yazılı soru önergesi, Millî Eğitim Vekâletine gönderilmiştir (6/1120).

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Teklifler

1. — Bursa Mebusu Ağâh Erozan ve 2 arkadaşının, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda bâzı değişiklikler yapılmasına ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesine dair olan 5951 sayılı Kanunda değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi (2/540) (Maliye ve Bütçe komisyonlarına)

2. — Kastamonu Mebusu Hayri Tosunoğlu ve 5 arkadaşının, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun geçici 65 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi (2/541) (Maliye ve Bütçe komisyonlarına)

3. — Konya Mebusu Abdürrahman Fahri Ağaoğlu ve 10 arkadaşının, Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair 3656 sayılı Kanuna bağlı 1 sayılı cetvelin Adalet Vekâleti kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi (2/542) (Adalet ve Bütçe komisyonlarına)

4. — Konya Mebusu Abdürrahman Fahri Ağaoğlu ve 11 arkadaşının, Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair 3656 sayılı Kanuna bağlı 1 sayılı cetvelin Diyanet İşleri Reisliği kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi (2/543) (Bütçe Komisyonuna)

Raporlar

5. — Hastalık ve Analık Sigortası Kanu-

nunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine, bâzı maddelerinin ilgasına ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun lâiyhası ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve Çalışma komisyonları raporları (1/568) (Gündeme)

6. — 2624 sayılı Kanun hükümlerine göre istihdam edilen orta tahsîl yardımcı öğretmenliklerinde geçen hizmetlerin, 5434 sayılı Kanunun geçici 65 nci maddesinde bahsedilen «aylık ücretli sürekli vazifeler» meyanında bulunup bulunmadığının tefsirine dair Başvekâlet tezkeresi ve Geçici Komisyon raporu (3/489) (Gündeme)

7. — İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanununun 4348 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 5 nci maddesinin tadili hakkında kanun lâiyhası ve Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu raporu (1/586) (Gündeme)

8. — Orman Genel Müdürlüğü 1950 Bütçe yılı Hesabı Katisine ait Mutabakat Beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi ile Orman Genel Müdürlüğü 1950 yılı Hesabı Katî kanunu lâiyhası ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/448, 1/408) (Gündeme)

9. — Siird Mebusu Baki Erden'in, Kimyagerlik ve Kimya Mühendisliği hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu düşünceyle Millî Eğitim ve Sağlık ve Sosyal Yardım komisyonları raporları (2/441) (Gündeme)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,15

REİS — Refik Koraltan

KÂTIPLER : İhsan Gülez (Bolu), Ali Ocak (Gazianteb)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız efendim.
(Kars seçim çevresine kadar yoklama yapıldı.)

REİS — Ekseriyetimiz vardır, oturumu açıyorum.

4. — DEMEÇLER

1. — *Reis Refik Koraltan'ın davetli olarak Türkiye'ye gelen İngiliz Parlâmento Heyetinin Meclisi ziyaretleri münasebetiyle demeci*

(Bu sırada memleketimizi ziyaret etmekte olan İngiliz Parlâmento Heyeti Kordiplomatik locasına geldi ve şiddetle alkışlandı.)

REİS — Muhterem arkadaşlar, yapılan davet üzerine büyük ve kahraman dost ve müttfikimiz İngiliz milletinin Avam Kamarasından ve Lordlar Kamarasından güzide bir heyet 19 Hazirandan beri memleketimizin aziz misafiri bulunmaktadırlar. (Alkışlar.)

Şu anda güzide heyet, muhterem heyetinizi selâmlamak üzere Meclisinizde, aranızda bulunuyorlar. Türk milleti, asil, centilmen İngiliz milletini yakından bilir, sever ve takdir eder. Şuna inanıyoruz ki; güzide heyet, temsil ettikleri Avam Kamarasının ve Lordlar Kamarasının yüksek duygularını da aynı şekilde Büyük Meclisinize şu anda izhar etmiş bulunuyorlar.

Her yerde, tarih boyunca olduğu gibi, her vakit müşterek karakteri taşıyan vefalı, sözüne inanılır, güvenilir İngiliz Milletinin şerefli mümessillerini aramızda görmekle bahtiyar bulunuyoruz.

Memleketimizde Türk Milletinin misafirleri buldukları müddetçe, her yerde, her vakit, Yüksek Heyetinizin, Türk Milletinin hakiki ve asil duyguları ile ve sempati ile karşılanacaklardır.

Şimdi, bu görüş ve anlayışla, Yüksek Heyetinizin de samimî hislerine tercüman olarak,

aziz misafirlerimizi hürmetle selâmlar ve kendilerine hoş geldiniz derim. (Sürekli alkışlar).

(Kordiplomatik locasında bulunan misafir İngiliz Parlâmento Heyeti de ayağa kalkarak selâm vermek suretiyle alkışlara mukabelede bulunmuşlardır.)

REİS — Gündem hakkında bir takrir vardır, okutuyorum.

Yüksek Riyasete

Kanun tasarı ve tekliflerinin sözlü sorulardan evvel görüşülmesini arz ve teklif eylerim.

Elâzığ Mebusu
Hâmit Ali Yöney

REİS — Takrir hakkında söz isteyen yoksa reyinize arzedeceğim.

ALİ FAHRİ İŞERİ (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlar, aylardan beri gündemde sıra bekleyen birçok mühim sorular var. Bilhassa son günlerde bütün İstanbul matbuatında, Rami'deki göçmen evleri hakkındaki suiistimallerle dair birçok yazılar intişar etmektedir. Biz bu meseleler hakkında günlerden, hattâ aylardan beri Hükümetten hesap soramıyoruz. (Gülüşmeler). Bunlar kanunlardan mühimdir arkadaşlar. Kanun yapmak kolay, esas, onu tatbik etmektir. Bunu da Hükümetten soracağız. Benim sözüm bundan ibarettir.

REİS — Arkadaşın mütalâasını dinlediniz. Okunan takriri yüksek tasvibinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gündemin ivedilikle görüşülecek maddeleri

arasında Köy kanunu tasarısı vardır. Fakat tasarı komisyona gitmiş ve henüz iade edilme-

miş bulunduğundan Ceza Kanununun görüşülmesine devam edeceğiz.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Türk Ceza Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkında kanun teklifleri ve Adalet Komisyonu raporu (2/219, 235, 250, 269, 272, 334, 344, 350, 372, 392, 427, 438, 458, 464, 476, 480)*

Madde 429. — Her kim cebir ve şiddet veya tehdit veya hile ile şehvet hissi veya evlenme maksadıyla reşit olan veya reşit kılınan bir kadını kaçırmış veya bir yerde alırsa üç seneden on seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

Kaçırılan kadın evli ise ağır hapis cezası yedi seneden aşağı olamaz.

REİS — Madde hakkında söz istiyen olmadığına göre maddeyi aynen reyimize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Usul hakkında söz istiyorum.

Arkadaşlarım; geçen oturumda 421 nci maddenin müzakeresi sırasında İktisadîye aykırı bir durum zühulen hâsıl oldu. Bu madde kabul edildi, denildi ve diğer maddenin müzakeresine geçildi. Halbuki İktisadîye maddeleri gayet sarihdir : (Değiştirge bulunduğu takdirde o madde üzerinde, encümenin teklifinden evvel, mutlak olarak, değiştirgeler reye konur) denilmektedir.

Başkan Şevki Yazman, o gün, değiştirgeleri reye koymadan, doğrudan doğruya encümenin karar ve teklifini evvelâ reye koydu. Bu teklif evvelâ ret, sonra da kabul edildi. Meclis tatil girmek üzere idi, vakit geç olduğu için, usul hakkında konuşma imkânını bulamadım. Binaenaleyh şunu arz ediyorum : 421 nci madde usul aykırı olarak, hem de iki kere reye konulmuş oldu, değiştirgeler okunmadı. Yüksek Heyet ve Başkanlık Divanı bu eihet nazarı itibara alarak şimdi incelemelidir. O zaman maddenin tekriri müzakeresini kendileri teklif edecektir. Bu noktanın nazarı itibara alınması için söz almış oldum.

REİS — Şevki Yazman.

ŞEVKİ YAZMAN (Elâzığ) — Efendim, o gün görüşme, 421 nci madde üzerinde değil, 421 nci madde hakkında komisyonun yazmış olduğu rapor üzerindeydi. Bidayette bu rapor reye arz edildi, fakat tabiatıyla raporla maddenin metni, esası, karıştırılmış olduğundan, izahı lâzımgeldi. O gün reye vaz'edilen rapordur. O vakit denildi ki; madde hakkında değiştirgeler vardır, önergeler vardır, onu nazarı itibara almalısınız. Nitekim şimdiki itiraz ve izah da onun üzerinedir. Haddizatında sarih ve açık olarak rapor üzerinde değiştirge ve önerge yoktu, bütün önergeler 421 nci madde üzerinedi. 421 nci madde üzerine olan önergelerden ikisi de, sarahatle raporun reddine ve 421 nci madde hakkında verilmiş olan tadil tekliflerinin kabulüne mürtaallik idi. Biz, sarih olarak rapor üzerinde bir takrir olmadığı için raporun kendisini doğrudan doğruya reye vaz'ettik. Bidayetteki itiraz şuydu : Ekseriyet yoktur denildi, yoklama yaptık, neticede ekseriyetin olduğu anlaşıldı, ondan sonra bizzat rapor reye vaz'edildi ve onu kabul ettik. Buna nazaran bizzat 421 nci madde hakkında verilmiş olan önergeler raporun reddini tazammun ettiği için tekrar o önergelerin reye vaz'ına lüzum görmedim. Vaziyet bundan ibarettir. Yanlışlık yoktur.

Diğer vaziyet de, bilâhara arkadaşların burada ekseriyet olmamasını ileri sürmelerinden ileri gelmiştir.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Usul hakkında söz isterim.

REİS — Arkadaşlar, usul hakkında söz istenildiği zaman, yana ve karşıya olmak üzere iki milletvekiline söz verilir, İktisadîye 89 ncu maddesi sarihdir. Bir arkadaşımız daha söz istedi, maddesi buna mâni olduğundan kendilerine söz veremeyeceğim. Esasen 421 nci madde yüksek tasvibinize iktiran etmiştir.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Ama Nizamnameye aykırı olarak.

BURHANETTİN ONA (Antalya) — Usul hakkında konuşacağım.

REİS — 89 neu madde sarıhtır. Yalnız iki milletvekiline yana ve karşıya olmak üzere söz verilir.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Şevki Yazman milletvekili olarak değil, o günkü celseye riyaset eden Başkanvekili sıfatıyla konuştum.

REİS — Milletvekili olarak söylediler. Nizamnameye göre size söz veremem. Esasen 421 nei madde reye iktiran etmiştir.

Madde 430. — Her kim cebir ve şiddet veya tehdit veya hile ile şehvet hissi veya evlenme maksadiyle reşit olmıyan bir kimseyi kaçırır veya bir yerde alırsa beş seneden on seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

Eğer reşit olmıyan kimse, cebir ve şiddet veya tehdit veya hile olmaksızın kendi rızası ile şehvet hissi veya evlenme maksadiyle kaçırılmış veya bir yerde alıkonulmuş ise ceza altı aydan üç seneye kadar haptistir.

REİS — Söz istiyen var mı? Söz istiyen olmadığma göre 430 neu maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 431. — Kaçırılan kimse on bir yaşını doldurmamış ise fail, cebir ve şiddet veya tehdit veya hile kullanmamış olsa dahi cezası beş sene ağır haptisten aşağı olamaz.

REİS — Buyurun Muhlis Tümay.

MUHLİS TÜMAY (Manisa) — Efendim, Ceza Kanununun tadiline ait bundan evvel kabul edilmiş bulunan maddeler, heyeti umumiyesi itibariyle, birçok noktaları bakımından yalnız cezaların artırılmasını istihdaf etmekte, suç unsurlarına ilişmemektedir. Şimdi müzakere mevzuu olan 431 nei maddenin tadili İzzet Akçal arkadaşımız tarafından yalnız cezanın artırılması bakımından istenmiştir. Nitekim elimizde bulunan matbuanın 36 ne sayfasında arkadaşımız maddenin şu şekilde tadilini teklif etmektedir. (Kaçırılan kimse 12 yaşını doldurmamış ise fail, cebir ve şiddet veya tehdit veya hile kullanmamış olsa dahi altı seneden 10 seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır.) Bu maddeye, mer'i bulunan maddeye ceza unsurları bakımından uygun bulunmaktadır. Komisyon bu metni müzakere etmiş, metni aynen kabul ettiği-

ni tasrih etmiş, yalnız cezanın artırılması şeklinde tadilini kabul etmiştir. Buna rağmen metin şimdi okunduğu üzere mağdurun yaşını 12 olarak kabul etmektedir. Bunda bir zühul yoksa eskisinde, olduğu gibi 11 olarak ipkası lâzımdır. Ceza Kanununun tadil edilen maddesi de 21 yaşını 18 e indirmiştir. Mer'i metindeki yaşın esas olarak alınması lâzımdır. Bu hususu söze arkadaşımızın tasrih buyurmasını rica edeceğim. Bu bir zühul değilse yaş haddinin 12 olarak tadilini teklif edeceğim. («Önergen var mı?» sesleri)

İZZET AKÇAL (Rize) — Türk Ceza Kanununun 54 nü maddesinde ceza ehliyet yaşı olarak, 11 yaşın bitimi kabul edildiğinden dolayıdır ki, teklifimde bu ehliyet yaşına sadık kalarak, Ceza Kanununun bu maddesinin yaş haddi unsuru üzerinde bir tadil teklifi istememiş bulunmaktaydım. Yalnız bazı suçlara ait cezaların azlığından şikâyet edilmekte, bunun mahzurları topluluk hayatımızda açık olarak görülmekte bulunduğundan dolayıdır ki, T. C. K. nunun 431 nei maddesinde asgari ve âzami cezanın artırılması suretiyle Adalet Komisyonuna teklifimi getirmiş bulunmaktaydım. Adalet Komisyonunun, mağdurun yaşı üzerindeki tadili, kanaatime, hiçbir esasa istinat etmemektedir. Ceza Kanununda suç mağdurları bakımından bu unsura muvazi bir yaş haddi de bulunmamaktadır. Arkadaşımın teklifi yerindedir, benim teklifime de uygundur. Binaenaleyh bunun değiştirilmiyerek benim teklif ettiğim metindeki yaş haddinin aynen muhafaza edilmesi lüzumu kanaatindeyim.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ŞEMİ ERGİN (Manisa) — 431 nei maddede, kaçırılan kimse 11 yaşını doldurmamış ise faile yapılan fiile göre ceza verilmektedir. Kendisi hile kullanmamış olsa dahi cezası beş sene ağır haptistir. On bir yaşındaki kimse temyiz kabiliyetini haiz değildir. Bunun için aleyhlerine vukua gelebilecek hareketleri ve tecavüzleri iyi tefrik edip etmemek çağrı olarak, normal bir şekilde 11 yaşını doldurmamış olduğu yolunda madde tedvin edilmiş bulunmaktadır. O itibarla maddenin aynen kabulünü rica ederim.

REİS — Madde hakkında başka söz istiyen yok.

Arkadaşların ve komisyonun noktai nazarını dinlediniz. Bir tadil tavriri de verilmiş değildir.

MUHLİS TÜMAY (Manisa) — Tadil takri-ri veriyorum. Müsaade ederseniz söz istiyorum.

REİS — Buyurun.

MUHLİS TÜMAY (Manisa) — Muhterem arkadaşlar; ceza ehliyeti başkadır, mağdurum yaş vaziyeti başkadır. Burada 12 yaşını bitirenleri korumakla 11 yaşını bitirmemiş olanları da korumuş oluyoruz. Binaenaleyh, 12 yaş kabul edersek 11 yaşındakileri de korumuş olacağız. Maddenin metni de böyledir. İzzet Akçal arkadaşım da noktai nazarıma iştirak etmektedir. Esbabı mucibeyi tetkik ederseniz görürsünüz ki, komisyon da bu nokta üzerinde durmamıştır. 11 yaş bitiren mağdurları ne sebeple kabul ettiğini, komisyon esbabı mucibe lâyihasında izah etmemiştir. Teklifimin kabulünü rica ederim.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ SEMİ ERGİN (Manisa) — Ceza Kanunu mevzuatında mağduru koruma, mağdurun temyiz kabiliyeti nazarı itibara alınarak tatbik edilir. Bir mağdurun, bir insanın temyiz kabiliyeti kendi aleyhine icra edilen hareket ve tecavüzü, takdir kabiliyeti ne kadar zayıf ve düşük ise vâzı kanun tarafından o nisbette himayeye mazhar edilmiş bulunmaktadır. 53 ncü maddeyi okuyorum : « Fiihin işlendiği zaman 11 yaşını bitirmemiş olanlar hakkında takibat yapılamaz. » Neden? Bu 11 yaşını bitirmiyen çocuğun hakikaten yaptığı bir işin iyi veya kötü olduğunu tefrik etme kudretine malik olmamasından ileriye gelir. Binaenaleyh, 11 yaşını doldurmamış olan bir küçüğe yapılan tecavüz de o küçük tarafından iyi veya kötü olduğunu tefrik edilememesi, sebebiyle Ceza Kanununun şimdi okuduğum maddesinden de anlaşılacağı üzere, 11 yaş kıstas olarak alınmaktadır. Bu itibarla Sayın Muhlis Tümay arkadaşımızın takririnin reddiyle maddenin aynen kabulünü rica ederim.

SÜREYYA ENDİK (Çanakkale) — Arkadaşlar, bana öyle geliyor ki, Ceza Kanununun bu maddeleri sırf değiştirilmiş olmak için değiştirilmektedir. Biri çıkıyor 11 yaş diyor, diğeri 12 olsun diyor, diğer biri de 13 yaş da buna ithal edelim diyor. Biz, ilmî ve tabii olarak memleketin bünyesine uygun şekilde kanunlar vaz'etmekle mükellefiz. Binaenaleyh, Adalet Encümeni kendi yetkisininin bittiği yerde di-

ğer encümenlerle meşelâ Sağlık Encümeni ile istişare etse veya işi ona bıraksaydı iş daha ilmî ve esaslı olurdu. Halbuki şimdi yaş bir pazarlık mevzuu olmaktadır. Büluğ ortaya atılmakta fakat mesele ilmî ve tıbbî olarak vaz'edilmektedir. Halbuki yaştan ziyade tahsil ve terbiye de bu hususta müessirdir. Tahsil ve terbiye görmemiş 20 yaşındaki bir adamı kandırmak, tahsil ve terbiye görmüş 15 yaşındaki bir adamı kandırmaktan daha kolaydır. Binaenaleyh, bugünkü ihtiyaca uygun olarak bir kanun yapabilmek için, böyle sıkışık vaziyette değil, eski kanunu tam mânasiyle tashih edecek bir şekilde esaslı bir kanun çıkarılmalıdır. Acele etmiyelim. (Ne yapalım sesleri) Ne mi yapalım? Esaslı düşünelim, bizden istenilenleri yapalım. Bu hususu Yüksek Heyetinizin nazarı dikkatini çekmek üzere arz ediyorum. Bu, ilmî olmaktadır. Bize yakışan ilmî kanun çıkarmaktır. Burada doktor arkadaşlarımız vardır, beni teyit ederler kanaatindeyim. Biraz daha titiz davranalım. Bu kanunun bu şekilde çıkmasına gönlüm razı olmadığı için söz almış bulunuyorum. Kanunun değiştirilmesini ben de istiyorum, ama böyle kanun değiştirmiş olmak için değil. Çıkardığımız kanunların eskisinden daha müttekâmil olması lâzımdır.

REİS — Pertev Arat.

PERTEV ARAT (İzmir) — Adalet Komisyonu sözcüsü arkadaşımız cezalarda fark ve temyiz kabiliyetine göre fark vardır buyurdular ve bize 53 ncü maddeyi okudular. 53 ncü madde suçlu içindir. Halbuki mevzu; suça mâruz kalan içindir. Bu itibarla 11 yaş ile 12 yaş arasında arkadaşımızın dedikleri cihet yaş bakımından olan farktır. Suça mâruz kalan kendi iradesine lâhik ise sözcü arkadaşımıza hak veririz. Fakat suça mâruz kalanın kaçırılması hali kendi iradesine lâhik olmadığına göre, eski maddede olduğu gibi, 12 yaşın kabulü yerinde olur ve bu bakımdan arkadaşımızın teklifleri yerindedir, verilmiş olan takririn kabulünü rica ederim.

(İngiliz Parlamento Heyetinin salonu terki hasebiyle şiddetli alkışlar)

REİS — Takriri okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

431 ncü maddedeki (11) yaşın (12) yaş ola-

rak tadilini teklif ederim.

Manisa Mebusu
Muhlis Tümay

YEREDOĞ KİŞİOĞLU (Kocaeli) — Muhterem arkadaşlar, gerek tahrir sahibi ve gerekse diğer 12 yaş müdafaa eden arkadaşlarımız, meselenin ehemmiyetini belirtmiş oldular. Ben de şu noktayı ilâve etmek istiyorum :

Ceza Kanunumuzdaki aslı ile 12 yaş, kaçırılan bir kimsenin himayesi maksadiyle konulmuştur. Kaçırılan kimse bugün 11 yaşında kabul edildiğine göre, 12 yaşında ise bu artırma, maddesinden, yani eski artırmadan istifade edemeyecektir. Şu halde 12 yaşında kaçırılan bir kimse 12 yaşını doldurmamış ise bir yaş farkı vardır ki, bu yaştaki kimse, kanunun bu artırma himayesinden istifade etmemiş olacaktır.

Bir taraftan cezaları artırma gayesini gönderken 12 yaşında bir kimseyi kaçırana fazla ceza vermek gayesinden niçin istifade etmiyelim, 11 yaşa indirelim? Ben bu cihetin biraz mütezat olduğu kanaatindeyim.

12 yaş himaye bakımından aynen eskiden olduğu gibi bırakılmasını rica ederim. Muhlis Tümay arkadaşımızın vermiş olduğu tahririn kabulünü ben de istirham ediyorum.

MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Muhterem arkadaşlar, Adalet Komisyonunun üzerinde durduğu nokta mühimdir. Teklif sahibi olmama rağmen, yapmış oldukları tashihi şahsan hukuk esasları bakımından doğru bulmaktayım.

Komisyonunda; sabinin mümeyyizliği üzerinde durmuşlardır. Maddeyi tetkik edecek olursak görürüz ki; cebir, şiddet, tehdit ve hile mevzu bahis değildir. Bunlar kullanılmamış olsa dahi aynı ceza terettüp eder, deniliyor. Demek ki bizim burada göz önünde tutacağımız, mağdurun mümeyyiz olup olmamasıdır. Moğdurun mümeyyizliği işi ise 53 ncu maddede teknik esaslara istinat ettirilerek 11 yaşın mümeyyizlik yaşı olduğu kabul edilmiştir. Mademki sabinin mümeyyizlik yaşı mevzu bahis değildir. O halde burada mağduru himaye düşünülmemelidir. Çünkü 12 yaşında bulunan bir sabinin mümeyyiz olduğu kanunen daha evvelki maddelerde kabul edilmiştir. Biz eğer bu maddede de mümeyyizliği kabul etmezsek, diğer maddelerin tâdili

henüz getirilmediğine göre, kanun maddeleri arasında bir tezaad husule gelecektir.

Esas mümeyyizlik olduğuna göre, Adalet Komisyonunun getirdiği metindeki 11 yaşını ikmal etme mevzuunun, hukuk esasları ve diğer maddelerdeki tenazuru cevaplandırması bakımından, kabulünü bendeniz de uygun bulmaktayım, bu itibarla tahririn reddini rica ediyorum.

REİS — Başka söz isteyen yoktur. Şimdi tahriri tekrar okutarak nazar idikkate alınması hususunu reyinize arzedeceğim.

(Manisa Mebusu Muhlis Tümay'ın tahriri tekrar okundu).

REİS — Tahriri nazarı dikkate alanlar lütfen el kaldırsınlar... Kabul etmeyenler... Tahrir ekseriyetle nazarı dikkate alınmıştır, madde ile komisyona veriyoruz.

Madde 439. — Cebren kaçırılmak sırasında veya bu yüzden kaçırılan kimse yaralanmış olursa yarasının derecesine göre ceza üçte birden bir misline kadar artırılır. Ve eğer ölürse fail idam cezası ile cezalandırılır.

REİS — Söz isteyen yoktur. 439 ncu maddeyi tasvibinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 440. — Zina eden karı hakkında altı aydan üç seneye kadar hapis cezası tertip olunur.

Karının evli olduğunu bilerek bu fiilde ortak olan kimse hakkında da aynı ceza hükmolünür.

REİS — Buyurun Mehmet Kâmil Boran.

M. KÂMİL BORAN (Mardin) — Muhterem arkadaşlar; şu anda dikkat ve alâkanıza cidden lâyük bir hüküm üzerindeyiz. T. Ceza Kanununun 440 ve 441 nei maddeleri Türkiye'de kadın ve erkeğin kanun nazarında müsavi olmaları yagâne hükümdür. Bu itibarla üzerinde, hattâ 273 ncu maddeden daha fazla ve daha ısrarla durmamız elzemdir. Bu mevzuda benden daha evvel kadın mebus arkadaşlarımızın söz almış olmalarını çok isterdim. Belki de mevzuun elverişsizliği ve hanımların cibilli maheubiyet ve mâsumiyeti bu mevzuda konuşmalarına mâni olmuştur. Benim sözlerimi benimsemek lütfunda bulunacaklarından eminim.

Arkadaşlar; Atatürk inkılâplarını bilirsiniz. Bunlar iyi tasarlanmış, iyi tatbik edilmiş inkılâplardır. Hepsisi bir kül halinde idi, sonra sizler geldiniz. Millete mal olmuş veya olmamış in-

kılâplar diye bunları ikiye böldünüz. Şu anda ben kadın hakları üzerinde duruyorum. Bilmiyorum, sizin anlayış ve telâkinize göre bu inkılâplar hangi gruba girmektedir. Hangi gruba girerse girsinler Atatürk'ün hütün inkılâplarında olduğu gibi bu haklar, hak sahiplerinin hiçbir mücadelesi ve hattâ isteği olmaksızın verilmiştir. Merhum kahramanın esasen en büyük hususiyeti de bu idi.

Arkadaşlar; en ileri Garp memleketlerinin yıllarca mücadele ettikleri ve hattâ bu mücadelelere rağmen tamamiyle elde edemedikleri nice hakları O, bu memleketeye bağışlamış, maletmiştir. İşte kadın hakları da bu meyandadır. Bununla beraber T. Ceza Kanununun 440 ve 441 nei maddeleri kadın haklarında hakikaten esaslı bir noksan olarak mevzuatımıza girmiş ve bu güne kadar devam edegelmiştir. Kanun muvacehesinde erkeğe her halükârda müsavi olan kadın yalnız bu maddelerde erkekten farklı ve daha ağır bir duruma düşürülmüştür. Ceza Kanununun 440 ve 441 nei maddelerini okuyorum :

(Madde 440. — Zina eden karı hakkında altı aydan üç seneye kadar hapis cezası tertip olunur. Karının evli olduğunu bilerek bu fiilde ortak olan kimse hakkında da aynı ceza hükümlenir.)

(Madde 441. — Karısıyla birlikte ikamet etmekte olduğu evde yahut herkesce bilinecek surette başka yerde karı koca gibi geçinmek için başkasiyle evli olmıyan bir kadını tutmakta olan bir koca hakkında altı aydan üç seneye kadar hapis cezası hükümlenir.

Erkeğin evli olduğunu bilerek bu fiilde şerik olan kadın hakkında da aynı ceza verilir.)

MUZAFFER ÖNAL (Tokad) — Siz zina maddesine temas ediyorsunuz. Ona ait hükümler de vardır. Burada ayrıca mugalâta yapmaya lüzum yok.

M. KÂMİL BORAN (Devamla) — Ben de aynı mevzu üzerindeyim. Muzaffer Bey, sabırla dinlemenizi rica ediyorum.

Arkadaşlar, elimize çok güzel bir imkân geçti. Ceza Kanununun bâzı maddelerinin tadilî mevzuu bahis olurken bu maddelerde sırf cezaların artırılması bakımından ele alınmıştır. Gönül isterdi ki bu teklifi yapan arkadaşlar ve teklifi kabul eden komisyon bu vesile ile bu

esaslı farkı da ortadan kaldırsın ve suç unsur ve şartları bakımından kadın ve erkeği müsavi kılsın.

Arkadaşlar, Ceza Kanununun tetkik buyurunuz, göreceksiniz ki, zina haricindeki suçlarda şart ve unsur bakımından kadın ve erkek arasında hiçbir fark yoktur. Meselâ Devlet idaresi aleyhinde, adliye aleyhinde, vatan aleyhinde, Devletin şahsına veya şahıslara karşı işlenen ve bunlara benzer daha pek çok cürümlerde suçlu sayılması ve ceza görmesi için gerekli unsur ve şartlara tâbi değildir.

Vâzı kanun, o zamanki teşriî Meclis yalnız erkeklerden teşekkül ettiği için olacak, erkek hakkında çok daha müsamahakâr hareket etmiştir. Kadın için suç sayılmak ve cezalandırılmak hususunda kâfi gördüğü unsurları erkek için kâfi görmemiş ve erkeği çok daha imtiyazlı bir vaziyete girmiştir.

Arkadaşlar, Cumhuriyetin 30 neu yılında bilâistisna her mevzuda, her hususta birbirine müsavi olan aynı haklara, aynı imtiyazlara, aynı mükellefiyetlere, sahip bulunan Türk kadın ve erkeği niçin yalnız bu madde muvacehesinde birbirlerinden farklı duruma düşürülmüşlerdir? Bunda da hâkim olan zihniyetin maalesef eski harem zihniyetinin son bir kalıntısı olduğunda şüphe yoktur.

Arkadaşlar, Dokuzuncu Dönem Büyük Millet Meclisinin inkılâpçı, hamleci, münevver, Türk Milletinin istek ve ihtiyaçlarına uygun olmıyan bir Meclis olduğunu kim iddia edebilir? O halde elimize bugün şu vesile ile böyle bir hamle ve teceddüt imkânı geçmiştir. Ondan istifade edelim. Türk Ceza Kanununun bu hükmü muvacehesinde kadın ve erkeği aynı hak ve imtiyazlara, aynı mecburiyet ve mükellefiyete tâbi kılalım.

Böyle bir tadilin memleketin ahlâkını bozan ve yeni nesiller önünde bir sufmisal olarak uzanıp gelen çirkin hâdiseleri bir hayli azaltacağına da kaanîm. Bir diğer ifade ile evli erkeğin bu sayede aile yuvasına çok daha sadık kalacağını tahmin ediyorum.

Sözlerimi hutûsa etmek lâzımgelirse; kadının ve erkeğin fiillerinde aynı şart ve unsurlar varsa ikisi de aynı cezaya tâbi tutulsun. Yani fiilî işliyen kadın zâniye sayılır ve ceza görülürken, şartları ve unsurları buna uygun bir fiilî işliyen erkek de zâni sayılsın ve aynı

cezaı görsün. Zira her ikisi de cemiyet huzurunda aynı çirkin fiil, aynı suçu işlemişlerdir. Bu hususta bir önerge hazırladım. Yüksek takdirlerinize arz ederim.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Muhterem arkadaşlar, Kâmil Boran arkadaşımızın telâkki ve mütalâaları karşısında birkaç söz söylemek lüzumunu hissettim.

Kadınla erkek arasındaki müsavattan bahsettiler. İmkânın müsaadesi nispetinde birçok haklarda, bilmem, hukukta, verasette, seçimde, âme hizmetlerinde ve daha bir çok hususlarda müsavat verdik; esirgemedik... Esasen kadınla erkek arasındaki müsavatı bozan hilkat olmuştur. Arkadaşlar, tabiat ve hilkat kanunları karşısında mevzu kanunların ne hükmü olabilir? Bu müsavatsızlığı bir kere hilkat yapmıştır. Şimdi esasa baktığımız olursak, iki kişi kavga eder, icabederse birbirini tokatlayabilir, kadına el kaldırabilir misiniz? Hangi müsavat, müsavat nerede kaldı? Bundan evvel kabul ettiğimiz maddelerden birinde kadına ve genç çocuklara söz atamlar için bir ceza müeyyidesi kabul ettik. Neden yaşlı erkeklerle söz atanlara bir ceza kabul etmedik? (Gültüşmeler). Kâmil Boran arkadaşımız geçerken birisi kal-kar iltifat-kâr bir söz sarfederse onu mahkeme-ye verebilir miyiz? Sonra izahına bakacak olursak kadını normal bir insan seviyesinde kabul etmeye imkân yoktur. (Olmaz sesleri). Müsaade buyurun, izah edeyim : Kadın anne olduğu zaman cemiyet içindeki fonksiyonunu tam mânasiyle ifa ettiği zaman melekleşir, ilâhlaşır. Bir anne bir nim ilâhtır! İyi bir anne bir nim ilâhtır. O kadın iffetinden, vazifelerinden nükûl ettiği zaman bambaşka bir hüviyet alır. Yeni doğan çocuğunu boğup öldüren bir anayı al-elâde bir kaatil ile mukayese etmeye imkân var mıdır? Bunu irtikâp eden kadın bir canavardan daha aşağı seviyede bir mahlûk sayılır. Kâmil Boran arkadaşım af buyursunlar, her sahada kabul ettiğimiz bu müsavatı iffet ve namus sahasında da kabul etmemize imkân yoktur. (Alkışlar).

PERTEV ARAT (İzmir) — Muhterem arkadaşlar, çok muhterem arkadaşımız Dr. Burhanettin Onat'a bir noktada hak vermek mümkündür. Hakikaten tabiat erkeği ve kadını ayrı ayrı cinsiyette yaratmıştır, bunun tabii bâzı icabatı vardır; fakat hukuk müvacehesinde ve bilhassa

1953 Türkiye'sinde kadınla erkek arasında bir fark yaratmak hem parti programımıza, hem Anayasamıza ve hem de Beynelmîlel İnsan hakları Beyannamesine aykırıdır.

Kâmil Boran arkadaşımızın izahatının biraz üstü kapalı olduğunu zannediyorum. Üzerine parmak bastıkları nokta hakikaten yerindedir. Bizim Cêza Kanunumuzun bugüne kadar mevcut 440 nci maddesi ve bugün hazırlamakta olduğumuz 440 nci madde erkeğin poligam olduğu esasına dayanan bir maddedir. Erkek zina yapabilir. Ancak kadın evli olduğu takdirde bundan mahrumdur. Bu itibarladır ki, zina eden kadın altı aydan üç seneye kadar ceza görür. Ancak kadının evli olduğunu bilen erkek hakkında da aynı ceza hükmolünür. Bu kanun maddesinin cemiyetimizde ne aksaklıklar husule getirdiğini size, başımdan geçen bir dâvayı kısaca aksettirmekle, ifade edeceğim :

İzmir'de, kocasının başka bir kadınla zinada bulunduğunu haber alan bir kadın kocasını şikâyet ediyor. Dâva görülüyor. Dâvanın rüyeti esnasında erkekle beraber zinada bulunan kadının da evli olduğu kayden meydana çıkıyor. Zinada bulunan kadının kocası şikâyet etmediği için mahkeme duruşmanın tatiline karar veriyor. Kadın hayretler içinde mahkmeden çıkıyor.

Böyle müsavatsızlık olmaz arkadaşlar. Erkek de böyle bir suç işlediği zaman bu hareketi cemiyetimiz nazarında ahlâksızlık ve redaet taşıyan bir suçtur. Binaenaleyh her ikisi arasında fark gözetmek bugünkü modern hukukla ve ahlâkla kabili telif değildir. Arkadaşımızın taktirinin kabulünü ben de rica ediyorum. Kendilerinin taktirini görmediğim için ben de aynı mealde bir taktir hazırlamıştım.

MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Muhterem arkadaşlar; zina hususunda kadınla erkek arasında mutlak müsavat kurmak istersek Ceza Kanununun birçok maddelerini tadil etmek zorunda kalacağız. Kaldı ki, kanun vâzı bunlar arasında bir fark gözetmiştir. Çünkü kadının iffet ve namusu yalnız kadını değil birçok kimse-leri de alâkadar etmektedir. Meselâ kadının babası, kardeşleri, çocukları zina dolayısıyla o kadını öldürürlerse cezaları indirilmektedir. Halbuki zâni erkek için bu kabul edilmemiştir. Kanunun başka maddeleri kadınla erkek arasında bu farkı hükme bağlamış bulunmaktadır. Kaldık ki 440 ve 441 nci maddelerin son fıkraları ka-

dın ve erkeğin zina suçundan dolayı aynı ceza-
yı vermektedir. Bu itibarla kadınla erkek arasın-
daki bu nispi ve suçun unsur farklarının kaldırıl-
masını isteyen arkadaşlar, kanunun diğer mad-
delerinde, kanun vâzı tarafından kabul edilmiş
olan zaruri farkı gözden kaçırmış bulunmaktadır.
Bu tadil teklifinde güdülen maksat; sadece
cezanın artırılması hususudur. Nitekim ceza
müddetinin asgari haddi olan üç ay altı aya yük-
seltiştir. Arzettiğim gibi kanunun diğer mad-
delerinde erkekler ile kadınlar arasında bu suç-
tan dolayı esaslı farklar kabul edilmiş ve ayrı
ayrı hükümlere bağlanmıştır. Bu hususu arzet-
mek için huzuruza gelmiş bulunmaktayım.

REİS — Başka söz isteyen yok, takrirleri
okutacağım.

MUZAFFER ÖNAL (Tokad) — Komisyon
ne diyor?

REİS — «Komisyon ne diyor?» diyorlar.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEMİ
ERGIN (Manisa) — Muhterem arkadaşlarım,
Kâmil Boran arkadaşımızın verdiği takrir ve Sa-
yın Pertev Arat'ın bu takriri desteklemeleri
karşısında konuşabilmek cidden biraz müşkül.
Çünkü, Yüksek Meclisinizde biraz daha derinle-
re inmek icabedecektir.

Sayın Burhanettin Onat arkadaşımız, haki-
katen kadın ve erkek arasında tabiaten ve hil-
katen bir fark mevcut olduğunu gayet açık
bir şekilde ifade ettiler.

Hakikaten kabul etmek lâzımgelir ki, cemi-
yet hayatında, kanun karşısında kadın ve er-
kek müsavi haklara sahip bulunmaktadır. Şu
halde neden 440 ve 441 nci maddede evli kadı-
nın veya evli erkeğin zina suçunu ayrı ayrı hü-
kümlere tâbi tutmuş bulunmaktayız? Bunu baş-
ka şekilde izaha imkân yoktur. Cemiyetimizde
her ne kadar kadın ve erkek müsavi hakka sa-
hip ise de cemiyet ve aile içerisinde kabul
edilen ahlâk sistemi karşısında kadının durumu-
nu nazarı itibara almak lâzımgelcektir.

İşi biraz daha derinliklere intikal ettirirsek -
Sayın Burhanettin Onat bu noktaya temas bu-
yurmadılar - biraz da kadın ve erkek teşekkü-
lüne ve vücutlarında mevcut hormon nispetinin
hayatta ve cemiyet içerisinde bunların üzerinde
vukua getirdiği reaksiyonların bir neticesi
olaraktır ki, aradaki fark azarı itibara alınmış
bulunmaktadır. (Gülüşmeler)

Şimdi, belki gülünecek bir şeydir ve sayın
arkadaşımın dediği gibi erkeğin egonizmi ola-
rak kabul edilebilir. Ama iş ilmi bir hakikata da
dayanmaktadır. Belki bunun burada izahı için,
sözüme başlarken de affınıza mağruren arzettim,
derinliklere inmek lâzımgelcektir ve bu tak-
rirler aleyhinde konuşmak hakikaten güç ola-
caktır. Bir misal olarak arzetmek isterim ki,
gene fuhuşla meluf olan kadın hakkında cemi-
yetimizde yapılacak muamele hepimizce malûm
bulunmaktadır. Fuhuşla Mücadele Nizamname-
sine göre bunlar alınır ve bir yere bir nizam ve
hüküm dairesinde bâzı şeraite tâbi tutularak
biriktirilir. Erkek için böyle bir hüküm bizim
cemiyetimiz içinde mevcut olduğunu iddia ede-
bilecek bir arkadaşımız var mıdır? Tabiatın ve
kadın üzerindeki ahlâki telâkkilerin cemiyeti-
mizde kabul edildiği şekilde bu maddeler te-
kevvün etmiş ve tedvin edilmiştir. Kadının ah-
lâki üzerinde aile ve cemiyet olarak durduğumuz
hassasiyeti ifade eden bir maddedir. Aynen ka-
bulünü istirham ederim efendim.

REİS — Burhanettin Onat.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Muh-
terem arkadaşlarım; ben işin pek teknik tarafı-
na gitmedim. Şemi Ergin arkadaşım, benim o
bahse temas etmediğimi beyan buyurdular. Ben
mahsus o teknik bahse, işin ilmi tarafına gir-
medim. Buna şimdi burada lüzum da yok. Yal-
nız arkadaşlar bir kanun yapılırken şahsi dü-
şüncelerimizi o mevzu üzerinde ultra modern
mütalâalar olarak değil, içinde yaşadığımız ce-
miyetin şartlarını nazarı itibara alarak derme-
yan etmek mecburiyetindeyiz. Bir zâniye-
nin Türk cemiyetindeki mevkii ile, alel-
âde bir erkeğin, bir zâninin mevkii ara-
sında fark olmak lâzımgelir. Birinin adı
sadece hovarda veya çapkındır. Ama obürünün
adı oruspudur. Bu şartlar içinde kadınla
erkeğin hukuku müsavi olmalıdır, şeklinde
ultra modern mütalâaların yeri burası değil, biz
bugünkü cemiyeti temsil ediyorsak, bu farkı
kabul etmemiz ve binaenaleyh komisyon söz-
cüsünün beyan buyurduğu veçhile maddeyi ay-
nen kabul etmemiz çok yerinde olur. Aksi; Müs-
lüman mahallesinde salyangoz satmaya kalkış-
mak olur. (Alkışlar, gülüşmeler)

REİS. — Arif Nihat Asya:

ARIF NİHAT ASYA (Seyhan) — Dünyada
mantığın fevkında şeyler olduğu iddiasına man-

tıklar kızmamalı, gücennemelidirler; hukukun fevkında şeyler olduğuna da hukukçuların gücennememesi icabeder. Benim bildiğime göre, kanunlar örfe dayandığı zaman mâna ifade ederler. Örfе dayanmayan kanunlar yaşamamaya, kadük kalmaya mahkûmdurlar. Eğer memleketin örfünü düşünerek bir kanun yapacaksak, metinde olduğu gibi, aynen kabul edilmesi icabeder. O kadar.

AHMET KEMAL VARINCA (Gümüştane)

— Efendim, biz zannediyorum, meseleyi erkeğe halletmek istiyoruz. Yalnız bu Mecliste hepimiz erkeğiz. Eğer bu Meclis kadınlardan ibaret olsaydı onlar da meseleyi başka cepheden mütalâa ederlerdi. Fakat işin esası, fizyolojik olarak erkek kadından kuvvetlidir şudur bu meselesi değildir. Benim anladığım mesele tamamen hukukidir ve biz bu hukuk sahasına girmişizdir. Kadın, erkek her bakımdan müsavidir. Zâniyeye ne kadar ceza verilirse zâniye de aynı cezayı vereceksiniz, işi böyle kendi tarafımıza yontmaya hakkımız yoktur.

Bu dakikada hukuk bakımından kendi vasfımızı, erkekliğimizi nazarı dikkate almayarak, her iki cins üzerinde müsavat tesis etmeye mecburuz ve bunu tamamen modern, yani Avrupalı hukuk esasına göre telâkki ve kabul etmeye mecburuz. Biz Türk cemiyetine iftira ediyoruz. Türk cemiyetinde bir erkeğin yapmış olduğu zinanın kadın tarafından yapılan zinadan daha ehven olduğunu kimse iddia edemez. Türk cemiyetinde kadın daha muhteremdir ve erkeğin vazifesi kadından daha namuslu olmaktır. Esasen Türk cemiyeti budur. Binaenaleyh, bizim cemiyetimiz erkeğin yaptığı zinaya marifet, kadının yaptığı zinaya musibet diyemez ve bu mantığı asla teçviz edemez. Avrupa'daki kadının erkekle olan vaziyetine benzer bir muvazeneyi biz de memleketimizde tesis edeceğiz. Binaenaleyh meselâ kadına bir ay veriyorsak erkeğe de bir ay veya bir sene ceza vermeye mecburuz. Birine üç ay diğerine beş ay ceza vermek olamaz. Bendeniz bu müsavatı tesis eden takrirlerin kabulünü istiyorum.

REİS — Muzaffer Önal.

MUZAFFER ÖNAL (Tokad) — Ceza Kanununda her hangi bir suç unsuru tesbit edilirken yalnız ecnebi memleketlerdeki emsallerine bakmak, ilmî esaslara istinat etmek kâfi değildir. Bilhassa böyle aile hukukunu alâkadar

eden mevzularda. Bâzı arkadaşlar, inkılâplardan bahsetmek ve bu inkılâpların içine giren kadının, erkek müsavatı mevzuundan hareket etmek suretiyle Ceza Kanunumuzun zina suçunu tesbit eden, kadına ait 440, erkeğe ait 441 nci maddeler unsurlarının aynı olması yolunda mütalâa ettiler. Kanaatimce bu gibi aile hukukunu alâkadar eden mevzularda, biraz evvel arzettiğim gibi, kanunlardan emsal almak suretiyle değil, cemiyetin ve o ailenin ahlâk telâkkilerinden hareket etmek lâzımdır. Bu müsavatı isteyen arkadaşların gayeleri, bir erkeğin evli olmayan bir kadınla zinası kabul edilip de evli bir kadınla zinasının kabul edilmeyişi sebebini aramaktadırlar. Bence bu mesele tamamen ailenin şerefine, hukukuna ve namusuna taallûk etmektedir. Bir erkek evli bir kadınla münasebeti einsiyyede bulunursa, o evli kadının mensup olduğu ailenin reisi bulunan erkeğin şeref ve haysiyeti mevzuubahs olur. Hissî ve fevrî bir surette hareket eden zâninin karısının böyle bir şikâyetle, evli kadının kocasının şeref ve haysiyetini umumi surette ihlâl etmeye hakkı yoktur. Bir erkek, eğer karısı zina etmişse, bunu şeref ve haysiyetini düşünerek, ilân etmek istemez. Başka yollardan boşanmayı düşünür. Mahkemeye hiç müracaat etmez. Bu, o aile reisinin hakkıdır. Zâninin karısının kalkıp da bu ailenin hukukunu ihlâl etmesine hakkı yoktur.

İşte kadınla erkek arasında, müsavat müsavat diye bir taraftan bu fikirleri ileri sürerken öbür taraftan o ailenin hak ve hukuk haysiyet ve şerefini ihlâl etmiş oluyoruz. Onun için biz cemiyetimizin bu ahlâki kaidesine istinaden bu maddeleri bu şekilde tedvin etmeye mecburuz. Bu esbaba binaen önergenin reddini talep ederim.

SUDİ MIHÇIOĞLU (Manisa) — Çok muhterem arkadaşlarım, öyle sanıyorum ki, gerek önerge veren ve önergelerini müdafaa eden, gerekse bu önergeler aleyhinde konuşan arkadaşlarım, Ceza Kanununun tümü üzerinde konuşuyormuş gibi, Ceza Kanununun ruh ve esasına girmiş bulunuyorlar. Halbuki bu kanun yalnız cezaların artırılmasına aittir. Sayın Bakanın geçenlerde, huzurunuzda ifade ettiği Ceza Kanunu yeniden hazırlanıp getirildiği zaman bu şekilde maddeler üzerinde uzun boylu tadil teklifleri verir ve ilmî münakaşalar yaparız. Yalnız cezaların artırılmasına taallûk eden

bu teklifin 440 ve 441 nci maddelerinin komisyonundan geldiği şekilde kabulünü rica ederim.

PERTEV ARAT (İzmir) — Arkadaşlar, bir noktayı açıklamak isterim: Arkadaşlarımız konuşmalarında bir noktaya temas ettiler.

Büyük Millet Meclisinin heyeti umumiyesi, komisyon çalışmalarını ile mukayyet değildir, maddelere istediği şekli verir, kabul ve ret eder, bunlar salâhiyeti dâhilindedir. Bu ciheti böylece belirttikten sonra sözcü arkadaşımızın sözlerine cevap arz etmek isterim.

Tabiat kanunlarının icabatı böyle olabilir. Fakat cemiyet kanunlarının, cemiyetin anlayışına uygun olması icabeder.

Ash İtalyan Ceza Kanunundan alınan Ceza Kanunu, İtalya'da 50 sene evvel hazırlanmıştır, o zaman böyle bir şey belki düşünülmemekte idi. Bizde ise kanun tercüme edileli 30 seneyi geçmiştir. O zamandan bu yana birçok şeyler değişmiştir, burada yalnız tabiat kanununu nazara almak bizim için fedakârlık olur. Eğer tabiat kanununu ve saireyi nazara alacak olursak, taaddüdü zevcatı da kabul etmek iktiza eder ki bu, bizim hukuk anlayışımızla, hukuk mantığımızla kabili telif değildir arkadaşlar. Onun için tahrir kabulünü tekrar rica ediyorum.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ŞEMİ ERGİN (Manisa) — Muhterem arkadaşlarım, eğer bazı arkadaşlarımızın dediği gibi kadının ve erkeğin zinası hususundaki medeni memleketler hukuk sistemlerini nazarı itibara alırsak, gene medeni memleketlerde zinayı suç saymayan bazı hukuki kaideleri burada mütalâa etmek lâzımdır.

Bilmem içinde yaşadığımız, içinde bulunduğumuz cemiyet, medeni memleket olarak kabul edilen yerlerdeki zinayı suç saymayan bu hukuki prensibin kabulüne muvafakat gösterecek mi?

Muhterem arkadaşlarım, 440 ve 441 nci maddede tefrik yapmaktan maksadımız bir erkek egoizmini ifade etmemektedir. Yaşayış itibarıyla cemiyet içerisinde kadın, daima hukuk ve kanun karşısında erkekle müsavi olmakla beraber erkeğin himayesine muhtaç bir durumdadır.

Bu bakımdan da hakikatin üzerinde bir teffevuk iddiası değil ve fakat her şeyden evvel hassas olarak kabul ettiğimiz ve tanıdığımız

aile ahlâkı, aile namusu ve kadın ahlâkı üzerinde fazla durmak suretiyle onu vîkaye ve koruma emelini gütmekteyiz. Kadın ve erkek müsavidir; o halde kadını niçin askere almıyorsunuz, orduya dâhil etmiyorsunuz? (Ahyorum sesleri).

Şu halde medeni memleketler kanunları mütalâa edilirken bu kanunların, bir arkadaşımızın ifade ettiği gibi, cemiyetimizde teessüs etmiş örf ve ahlâk kaidelerimizle birlikte mütalâa edilmesi lâzımgelir.

Bu bakımdan, son olarak bu tahrirlerin reddini ve maddenin aynen kabulünü Yüksek Heyetinizden istirham ediyorum efendim. (Alkışlar).

Yüksek Başkanlığa

Şifahen arzettiğim sebepler dolayısıyla T. C. Kanununun 440 nci maddesinin aşağıda yazılı şekilde tadilini ve bu vaziyette 441 nci maddeye lüzum kalmıyacağından ilgasını arz ve teklif ederim.

Madde 440. — Zina eden karı veya koca hakkında 6 aydan 3 yıla kadar hapis cezası tertip olunur. Karının veya kocanın evli olduğunu bilerek bu fiilde ortak olan kimse hakkında aynı ceza hükmolunur.

Mardin Milletvekili
Kâmil Boran

Başkanlığa

Arzolunan sebeplerle 440 nci maddenin aşağıdaki şekilde tadilini teklif ederim.

Madde 440. — Zina eden kimse hakkında altı aydan üç seneye kadar hapis cezası tertip olunur.

İzmir
Pertev Arat

Yüksek Başkanlığa

Madde 440 ın aşağıdaki şekilde tadilini teklif ederim.

Tekirdağ
Zeki Erataman

Madde 440. — Zina eden karı ve koca altı aydan üç seneye kadar hapis cezası tertip olunur. Zina yapan karı ve koca evli iseler ceza bir misli artırılır.

Yüksek Başkanlığa

Zina suçu, namus ve şeref noktasından yalnız müsteki ve aile efradını lekelemekle kalma-

yıp cemiyetin bünyesini de sarsan derin bir yara olduğundan, görüşülmekte olan T. Ceza Kanununun 440 nci maddesindeki ceza miktarının (Bir seneden üç seneye kadar hapis) olarak değiştirilmesini arz ve teklif ediyorum.

Çorum

Ahmed Başbüyük

REİS — Buyurun, Cezmi Türk.

CEZMİ TÜRK (Seyhan) — Efendim özür dilerim, söz almak niyetinde değildim. Fakat bu yeni takrirler, maddenin metni üzerinde ceza artırımları ile ilânhaye gitmektedir. Cezacı arkadaşların bendenizi mazur görsünler, zannolunmaktadır ki, her hangi içtimai meselenin halli ceza artırımını ile mümkün olur. Hayır arkadaşlar. Memleketimizin, bütün milletlerde olduğu gibi, tarihinde, içtimai, ananevi, örf ve âdetlerinde, iyi kötü bâzı alışkanlıklar vardır. Bunları ceza müeyyideleriyle ceza artırımlarıyla derhal önlemek imkânsızdır. Hem arzedeyim :

Birçok köylerimizde daha fazla dinî nikâhla evlenmiş olanlar pek çoktur. Hattâ bunlardan doğma çocuklar da mevcuttur. İnkilâbımızın 20 - 25 nci yıllarında bunlardan doğma çocukların meşruiyeti için bu Meclisten iki defa kanun çıkarmak zarureti hâsıl olmuştur. Ve bunlar tescil edilmiştir. Yani içtimai vakıanın zarureti kanun uymak mecburiyetinde kalmıştır. Bu, öğretici, ibret verici ve düşündürücü bir misaldir. Yarın bu gibi suçlara ait cezaları 1-3 sene diye hıssî hükümlerle çıkaracak olursanız bunun neticesi içtimaiyesi ne olabilir? Şu olabilir arkadaşlar; vatandaşlar medeni nikâhtan korkar ve yapmamaya başlarlar. Bu sefer dinî nikâh alır yürür, çünkü dinî nikâhla evlenmiş olanların suçları, zinaları bu kanunun hükmü içine girmeyeceği için, kolaylıkla birkaç defa evlenmelere imkân olacağı için bu içtimai vakıayı, bu aile müessesesini takviye edelim derken, hüsnüniyetle hareket ettiğimiz halde, bu cezaları şiddetlendirmek yüzünden maksudumuzun aksi netice verir. Biz aile müessesesini tahrip eden bir duruma düşeriz. Cezacı ve hukukçu arkadaşlar benden iyi takdir ederler ki, cezaların dozu miktarı, ilâçların dozu miktarı gibidir. Amerika'da hastalıkların tedavisi, ilâç miktarı başkadır, İngiltere'de başkadır, Almanya'da başka, Türkiye'de de

başkadır. Ama aradaki farklar çok küçüktür. Bir Alman hekiminin yazdığı ilâç miktarıyla bir Türk hekiminin yazdığı ilâç miktarları, dozları farklıdır, fakat beşerî imkânlar dâhilinde farklıdır. Ahlâki cinnetleri tedavi için konulmuş olan ceza hükümleri de nihayet diğer cemiyetlerdeki miktarlarla mütenasip olmalıdır. Arada küçük nüans farkları olabilir, başlama, bitme müddetleri, âzami, asgari hadleri farklı olabilir, fakat bu farklar küçük farklardır. Her hangi bir cezayı altı aydan bir seneye, yahut iki haftadan iki seneye çıkarıldık dersiniz bunların netayici içtimaiyesi bu cemiyete fayda yerine zarar getirir.

Bu münasebetle kısaca şu noktalara temas etmek istiyorum. Mademki kürsüye çıktım ve bu madelerin üzerindeyiz.

Evlilik hayatında kadının yahut erkeğin ihaneti vardır. Bunu (zina) diye dinî bir tâbirle ifade etmek neden? Bu tâbiri kelime olarak kanuna nasıl almışlardır? Bu hususu hukukçu arkadaşlarımızın mütalâa ve düşüncelerine arz ederim. Zina dinî bir tâbirdir. Dinî hükümlere göre zinanın şekli, şemali başkadır, bu kanuna göre başkadır. Bir taraftan şer'î hükümleri mevzuatımıza sokmıyacağız derken, şer'î terimleri ceza mevzuatına sokup kullanmanın, mefuma uygun olmıyan yerlere kullanmanın prensibe ve metoda ne kadar uygun olacağına yüksek komisyonun dikkatini çekerim.

Üçüncü olarak şunu da arz etmek isterim ki, bugünkü şekliyle Kâmil Boran arkadaşımızın pek haklı olarak üzerinde durduğu gibi, erkeğe karşı müsamaha göstermek, kadına karşı göstermek doğru olmadığı gibi, kadınlara erkek arasındaki bu gibi suçlar hakkında istisnai muamelede bulunurken, (karı - koca) kaydının maddeye konması da, içtimai bünyemize zararlıdır. Buna mukabil arkadaşım sözei Sayın Şemi Ergin, biraz da memleketin örf ve âdetlerine dikkat edelim buyurdular. Yani erkekler müsamaha görmekte, kadınlar müsamaha edilemez dediler. Kendilerine soruyorum; karı koca gibi yaşamak demek ne demektir? Bir erkek 30 günde 30 kadın değiştirir, suç değildir, bir erkek bir kadın değiştirir suçtur. Bir erkeğin 30 günde 30 kadınla düşüp kalkması mı, yoksa bir erkeğin bir kadınla düşüp kalkması mı doğrudur? Bunlar öyle içtimai meselelerdir ki, bilhassa memleketimizdeki yirmi beş senelik kanun tatbikatı, cemiyet

içindeki tatbikat karşılaştırılarak, bu maddeler geldiği zaman üstünde durulması lâzım gelirdi. Maalesef ne tadil esbabı mucibesinde ve ne de komisyon esbabı mucibesinde bu cihetlere hiç temas edilmemiştir. Çıkaracağımız hükümlerin bu cemiyetin bünyesine uygun olması ve hiç değilse mevdudu daha zararlı bir hale getirmemesini temin, yüksek iktidarımızın olduğu kadar bu Meclisin de muvaffakiyetinin âmili olur. Aksi takdirde cezaları artıralım, aile müessesesini takviye edelim derken, Kanunu Medeni hükümlerine uygun evlenmelerin iki sene sonra azaldığını ve buna mukabil nüfusa kaydedilmemiş çocuk sayısının arttığını ve her tarafta dinî nikâhla evlenmelerin alıp yürüdüğünü görmek mümkündür. Onun için bu maddelerin komisyon tarafından geri alınarak, bu 25 senelik tatbikata göre, beşerî ve insani karaktere ve demokratik memleketlerdeki mevzuata uygun ve ahenktar olarak tanzim edilmelerini rica ederim. Kendileri bunu yapmazlarsa, bilhassa bu ceza dozlarını birkaç misline çıkararak taksirlerin reddini rica ederim. Çünkü komisyon için ehveni şer bu olacaktır.

REİS — Komisyonun bir mütalâası yok. Şimdi takrirleri tekrar okutuyorum.

Zeki Erataman, Pertev Arat ve Kâmil Boran arkadaşlarımızın olmak üzere üç takrir var.

PERTEV ARAT (İzmir) — Ben, Kâmil Boran'ın takririne iştirak ediyorum.

ZEKİ ERATAMAN (Tekirdağ) — Ben de Kâmil Boran'ın takririne iştirak ediyorum.

(Mardin Mebusu Kâmil Boran'ın takriri tekrar okundu.)

MEHMET KÂMİL BORAN (Mardin) — Arkadaşlar, takririmi kısaca izah edeyim. Komisyonun 440 nci maddesi şöyle : (Zina eden karı hakkında...) diyor. Bendenizin ilâvem ; (veya koca) kelimeleridir. Zina eden karı veya koca hakkında ceza miktarı ayrı olamaz. Burada 462 nci madde, hakikaten meseleyi bu görüşün ifadesiyle ele almaktadır. Bu madde aynen şöyle diyor :

(Madde 462. — Yukarda geçen iki fasılda beyan olunan fiiller zinayı iera halinde meşhuden yakalanan veya zinayı irtikâp etmek üzere yahut henüz irtikâp edildiğinde zevahire göre şüphe edilmeyecek surette görünen bir koca veya karı yahut kız kardeş veya fürudan

biri yahut bunların müşterek faili veya her ikisi aleyhinde karı veya koca yahut usulden biri veya erkek yahut kız kardeş tarafından işlenmiş olursa fiilin muayyen olan cezası sekizde bir indirilir. Ve ağır hapis cezası, hapis cezasına tahvil olunur.

Müebbet ağır hapis cezası yerine dört sene- den sekiz seneye kadar ve öülm cezası yerine beş seneden on seneye kadar hapis cezası verilir.)

Zinayı iera halinde meşhuden yakalanan koca veya karı hakkında aynı ceza ve indirme yapıldığına göre bu modern esasın 440 nci maddede yer almasını rica ediyorum.

440 nci maddeye ilâve sadece (veya koca) dir.. Ceza aynen 6 aydan 3 seneye kadar baki kalmaktadır. İkinci fıkrada da (evli olduğunu bilerek) ten sonra (karı veya koca) denilecektir. Yani (evli olduğunu bilerek bu fiili iera eden karı veya koca) hakkında aynı cezanın verilmesini teklif ediyorum.

441 nci maddeye bendeniz lüzum görmüyorum. Çünkü 441 nci madde sadece erkeği koruyor, ona bazı şartlar altında suç isnat ediyor. 441 nci madde (karısı ile birlikte ikamet etmekte olduğu evde yahut herkesçe bilinecek surette başka yerde karı koca gibi geçinmek için...) Artık bir mesele kalmıyor. Onun için 440 nci maddenin tadilen kabulünü rica edeceğim, bu takdirde 441 nci maddeye de lüzum kalmamaktadır.

REİS — Kâmil Boran arkadaşımızın teklifine diğer arkadaşlar da iltihak etmektedirler. Kâmil Boran'ın takririni oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

(Ahmet Başbüyük'ün takriri tekrar okundu.)

REİS — Cezanın teşdidi hakkındaki Başbüyük'ün takririni oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi tekrar okuyoruz :

(Madde 440 tekrar okundu.)

REİS — Maddeyi tasvibinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde aynen kabul edilmiştir.

Oturuma on dakika ara veriyorum.

Kapanma saati : 16,40

İKİNCİ OTURUM

Açılma saati : 16,50

REİS — Reisvekili Muzaffer Kurbanoğlu

KATİLER : Ali Ocak (Gazi Anteb), İhsan Gülez (Bolu)

REİS — Oturumu açıyorum efendim.

Ceza Kanunu tadilinin müzakeresine devam ediyoruz.

Madde 441. — Karısı ile birlikte ikamet etmekte olduğu evde yahut her kesçe bilinecek surette başka yerde karı koca gibi geçinmek için başkası ile evli olmıyan bir kadını tutmakta olan koca hakkında altı aydan üç seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Erkeğin evli olduğunu bilerek bu fiilde şerik olan kadın hakkında da aynı ceza verilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı?

441 nci maddeyi oyunuz arzediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 442. — Yukarıki maddelerde yazılı cürümlerin işlendiği sırada karı ve koca birbirinden nikâh baki olduğu halde hâkimin hükmü ile ayrılmış veya biri diğerini terketmiş ise her birinin cezası üç aydan bir seneye kadar hapistir.

REİS — Söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuz arzediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 448. — Her kim, bir kimseyi kasten öldürürse 24 seneden 30 seneye kadar ağır hapis cezasına mahkûm olur.

REİS — Buyurun Burhanettin Onat.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Muhterem arkadaşlar; Ceza Kanununun tadilinde istihdaf ettiğimiz gayelerden birini alâkadar eden en mühim maddeye gelmiş bulunuyoruz. Üst üste gelen dünya harbleri insan ruhunda büyük değişiklikler yaptı, insan hayatı hiçe sayılır oldu. Arada bâzı hususlar bu fiili âdeta teşvik etti. Maalesef memleketimizde de son seneler zarfında adam öldürme keyfiyeti arttı, ve bu, cemiyet içinde, yalnız ıstırap değil, bir

endişe ve devamlı huzursuzluk yarattı.

Çok defa bakıyoruz arkadaşlar, herkes gibi gazeteyi mütalâa ettiğim zaman zabıta vukuatı sütunlarında gözüme ilişen katil hâdiselerini mütalâa ediyorum. Görüyorum ki, çok defa öldüren, sabıkalı şerir, canî, ölen, zavallı, mâsum.

Kanunlarımızın tatbik şekli de bu ölümlerin artmasında büyük âmîl oldu gibi geliyor bana.

Af buyurun, adliyecî arkadaşların af buyursunlar, öyle denebilir ki, bugünkü adliye sistemimiz âdeta mücrim lehine işliyen bir mekanizma haline gelmiştir. Hâkim, kaatil lehine esbabı muhaffife arıyor. Çünkü hâkimin öleni gördüğü yoktur. O, bir gül yaprağı gibi terütaze, nazik genç bir yavrunun, genç bir kızın, otopşi masasında delik, deşik olmuş vücudunu görmüyor. Karşısında öldüren eli kolu bağı, boynu bükük kaatili görüyor. Aradan zaman geçiyor, âdeta esbabı muhaffife arıyor. Kan dâvasında taammüt bulunmamasına imkân var mıdır arkadaşlar? Kan dâvası yüzünden adam vurmuş kaç kaatil asılmıştır? Taammüden vâkı olmuş bir çok cinayetler vardır. Hepsinin kuyruğuna bir esbabı muhaffife eklenerek, şiddetli tahrik vardır diyerek, idam cezasından kurtarılmışlardır: Nasıl tahrik? 45 inden fazla bir adam bir canî, sabıkası olan bir herif, 15 yaşında gül gibi bir yavrucağa, bir medresenin bir odasına sığınmış, orada tahsilini ikmal edip ailesini kurtarmaya çalışan ve geceyi gündüze katarak bir meslek sahibi olmaya çalışan bir kız çocuğunu bu canî geliyor, sen, diyor, bana varacaksın. Kız sen benim babam yerindesin, ben sana nasıl varırım, diyor. İsrarlar tevali ediyor, sen bana varacaksın, diyor, kız cevap veriyor. « sen benim babam yerindesin, ben sana nasıl varırım, hem daha evlenme çağında değilim, evlenmek niyetinde değilim, okuyacağım, meslek sahibi olacağım » diyor. Kurk yerinden birkaç

darbesiyle bu terütaze vücudu delik deşik ediyor da « sen banim babam yerindesin » demesini hâkim şiddetli tahrik addediyor ve daha evvel vâkı tehditleri, taammüdün sübut delilleri olmasına rağmen caniyi idamdan vâreste kılıyor arkadaşlar.

Sonra mahallî telâkkilerin de katil fiillerinin artmasında az çok rolü olduğu kanaatindeyim. Arkadaşlar, Ceza Kanunumuz İtalya'dan alınmış yahut bilmem nereden alınmıştır. Ne bileyim, orada şeref için adam öldürmek var mıdır? Arkadaşlar bizde darbi meselleri vardır: «Ağalık vermekle, yiğitlik vurmakla» derler. Folklorumuza, edebiyatımıza, musikimize girmiştir:

Köşebaşı meyhane,
Asmadandır kapusu,
Ben gözüme almışım,
On beş sene mahpusu.

Amca, dayı ailede yeni yetişen delikanlı ile eğleniyorlar : «Sen erkek misin, daha hapishanenin yüzünü görmedin.» Bu telâkki altında delikanlı içleniyor, içleniyor ve bir sabah evden çıkarken, «ben bu sabah birini temizliyeceğim» diyor. Tahrik falan hiçbir şey yoktur, hapishaneye girmek, efe olmak için adam öldürecekler. O sabah bir adam vurmak maksadı ile sokağa çıkıyor, karşısına, yanında ailesi, çocuğu ile bir subay çıkıyor - aynen vâkı olmuştur - Tesadüf bir subayı karşısına çıkartıyor. Evvelâ bir kavga çıkartması lâzımdır. Geçerken subayın karısına çarpıyor, subay asabiyetle dönüp bakmasına mahal kalmadan iki küreğinin arasına bıçağı yiyor ve yere yığılıp ölüyor.

Katil fiilini önlemek istiyorsak bugün, şimdiki konuşacağımız 448 nci madde bu ihtiyaca cevap verecek bir kuvvette bir müeyyide değildir.

Bir misal vereceğim; yanbaşımızda bir Suudî Arabistan vardır, vaktiyle bizim zamanımızda Cidde'den kalkar, Mekke'ye, oradan da Medine'ye bir surre alayı giderdi. Surre alayına bir Türk ve bir Mısır taburu refakat etmesine rağmen çarpışa çarpışa, etraftan tecavüz vâkı ola ola Mekke'ye gelinir ve birkaç kurban yerilirdi. Bugün senelerden beri bir tek cinayet işlenmemiştir. Çünkü orada öldüren öldürülüyor. Arkadaşlar, sizi temin ederim, ben kalbi çok yufka bir arkadaşınızım. Gerçi operatörüm, işim kesip biçmekle ama sizi temin

ederim, bir tavuk kesmek icabettiği zaman, tavuğu kesmek değil, kesilirken bile bakmam. Fakat cemiyetin selâmeti için, cemiyet üzerindeki huzursuzluğun kalkması için teklif ediyorum : Irz, namus ve nefis müdafaası hariç, adam öldüren idam edilmelidir! Yoksa, daha evvel bir madde kabul ettik, «şiddetli tahrik olduğu takdirde idam cezası müebbet hapse çevrilir, şu ceza şu kadar indirilir» dedik. Bunlara Af kanunlarını şunları bunları da ilâve edersek bu cezalar bir netice vermiyecektir. Eğer arkadaşlar, radikal bir şekilde adam öldürmek fiiline bir son vermek istiyorsak bu maddeyi değiştirmemiz, ırz, namus ve nefis müdafaası hariç olmak üzere adam öldürenin idam edilmesini kabul etmemiz lâzımdır.

Muhterem arkadaşlar; (kısasta hayat vardır) diyen o büyük kuvvet bu nassı boş yere söylememiştir. Bunu teklif ediyor ve kemali teessürle bu teklifin kabulünü rica ediyorum ve bunun için bir önerge takdim ediyorum.

REİS — Komisyon sözcüsü.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ŞEMİ ERGİN (Manisa) — Muhterem arkadaşlar; heyecanla, hissî mevzularla, edebî mütalâalarla bağdaşamayacak bir cihet varsa, mahkemelerin hüküm vermesi ve ceza mevzuatımızın kabul ettiği realitelere dayanan prensiplerdir. Bu şekilde hakikaten üzücü birçok hâdiseler misal gösterilebilir. Bugün elimizde tatbik edilmekte olan hepimizce malûm bir Cürmü Meşhut Kanunu vardır, 3005 sayılı Kanun. Hâkim, fiilin delilleri kaybolmaksızın mahkemeyi toplar, suçlu ve şahitle dâvacıyı bir araya getirir ve kararını verir. Bunun tatbikatta, nazariyeciler tarafından kabul elilen bir tek mahzuru vardır : Hâdisenin heyecanına aceba hâkimin kendisini kaptırması mümkün müdür? Heyecan ve teessür karşısında hâkim kanunun tatbiki sırasında kendisini bu heyecan ve teessüre kaptırması adaletin tezahürüne mâni olur mu?

Arkadaşımız bize birçok güzel cümlelerle Suudî Arabistan'dan misaller getirdiler : Kısa kısas. . . Bilmiyorum, bu ne dereceye kadar kabul edilmesi mümkün bir tekliftir. Son zamanlarda hakikaten katil hâdiseleri artmış olabilir. Fakat komisyonun kabul ettiği metin, ceza itibariyle hafif müeyyideyi ihtiva eden bir metin değildir. 448 nci maddede mevcut ceza 18 seneden 21 seneye kadar ağır hapisti; huzuru-

nuza getirdiğimiz metinde ise bu müddet 24 seneden 30 seneye kadar ağır hapistir ve bu müddet nihayet bir beşer ömrünün kâfi gelip gelmemesi hususunda üzerinde tereddütle durulabilecek bir müddettir.

Katil suçunun, 15 yaşında, 16 - 20 yaşında işlendiğini kabul edecek olursak 24 sene, 30 sene hapis ve bu müddet zarfındaki hürriyetten mahrumiyet hali küçümsenecek bir şey değildir arkadaşlarım.

Daha evvel kabul ettiğiniz maddeler bu sistemi takviye etmiş ve verilen bu cezaların aynen tatbikini derpiş etmiş bulunmaktadır. Bu maddeler de gayrikâfi görülebilir, ama 13 ncu maddede yaptığımız değişiklikle asri ceza evlerinde, ve umumi ceza evlerindeki mahkûmların 3 gününün 4 gün sayılması ve ayrıca asri ceza evlerinde bir günün iki güne mahsup edilmesi hükmünü tamamen kaldırmış bulunuyoruz. Şu halde mahkûm 24 sene cezasını tam mânâsıyla ceza evlerinde çekecektir.

Ve gene kabul etmiş bulunduğunuz 51 nci madde hâkime kanuni takdir hakkını tamamiyle vermiş bulunmaktadır. Elbette ki, hâkim, hâdisenin vukuu karşısında duyduğu teessürle işi mütalâa etmeyecek, hâdisenin kanun muvacehesinde ve cemiyet içersinde uyandırdığı tepki ve reaksiyonu mütalâa edecek ve kararını böylece verecektir. Suğun işlenmesinde bir tahrik mevcut ise, hâkimin bu takdir hakkını kullanmasında kendisini hiçbir suretle takyit etmemiz lâzımdır, aksi takdirde bu, hukuk kaidelerine ve ceza prensiplerine uygun bir hareket olmaz.

Ve gene Yüksek Heyetinizin kabul ettiği takdiri tahfif sebebi, 59 ncu maddede mevzuatımız içersinde bir sistemdir.

Burhanettin Onat arkadaşımız diyor ki : «İrz, namus ve nefis müdafaası haricinde adam öldürme suçları tamamiyle idamla cezalandırılınsın.»

Sevgili arkadaşlarım, adam öldürme fiillerinin de birçok sebep ve saiklerle vukua geldiğini biliriz. Belki, hakikaten kanunu cezaya konan, ırz, namus ve can mevzulularıyla hâdiseler tam mânâsıyla mutabık değildir ama, yine namusla, ırzla haysiyet ve şerefle ilgilidir. Ne bileyim, insanı çileden çıkaracak birçok hâdiselerle ilgilidir. Elbette hâkim bütün bu sebep-

leri tahkik edecek ve tahkikleri neticesinde, vukua gelen suçla o hâdiseler arasındaki münasebetler tetkik edilecek ve ona göre ceza verilmiş olacaktır. Ben yine yüksek huzurunuzda bununla ilgili maddeleri arz edeyim :

Kanun metnine göre, adam öldürme suçlarının şekil ve nevelerine göre cezaları artırmış bulunmaktadır.

Burhanettin Bey arkadaşımız : «Kan gütmelerde neden ölüm cezası verilmiyor?» buyurdular. Eğer arkadaşımız buna ait maddenin son fıkrasını okumuş olsalardı, orada idam cezasının kabul edilmiş olduğunu görürlerdi.

Sonra 449 ncu maddede, kardeş, analık, babalık, bunlar arasında işlenen suçlarla vazifesini yaptığı sırada Devlet memurları aleyhinde işlenen suçların cezası artmış bulunmaktadır. Gene canavarca bir hisle adam öldürme vukua gelmişse idam cezasını kabul etmiş bulunmaktadır. Taammüden yapmışsa yine idam cezası kabul edilmiş bulunmaktadır. Binaenaleyh bir silsile tahtında ceza artmakta ve okuduğum gibi canavarca bir hisle öldürme vukua gelirse o vakit de idam cezası kabul edilmiş bulunmaktadır. Birden ziyade kimse aleyhinde işlenmiş olursa idam cezası kabul edilmiş oluyor.

Bu mâruzatımın nazarı itibara alınarak madenin aynen kabulünü istirham ederim.

REİS — Burhanettin Onat.

BURHANETTİ NONAT (Antalya) — Muhterem arkadaşlar; Şemi Ergin arkadaşımız, biraz da içinde iltifat mündemiç bulunan zarif bir târizle söze başladılar. His ve edebiyatla bu iş yürümez, demeye getirdiler. Evet belki hislerinize hitap ediyorum. Belki de beceremediğimden edebiyat yapmaya bilmeden kalkışmış olabilirim. Ama benim muhterem hukukçu arkadaşım çok iyi takdir buyururlar ki, mahkeme huzurunda kanuni delillerle müdafaasını yapan her avukat hâkimin hissine hitap eder ve hem ne edebiyatlar yapar, neler söylemez. Bana bunu niçin çok görüyorlar ve niçin bir ayıp gibi yüzüme vurmak istiyorlar. (Bravo sesleri, alkışlar) Buyurdular ki, 20 yaşında cürüm işliyen bir adam 20 - 30 sene ceza görürse şu kadar müddetini hapiste geçirmiş olur. Arkadaşlar insan o deliğe girdikten sanra zaman mefhumunun pek ehemmiyeti kalmıyor.

Arkadaşım yine sözleri arasında, 450 nci maddede okumuş olsaydılar, buyurdular. 49 u da oku-

dum, 50 yi de okudum. Bu kanunun müzakeresine başlandığı andan itibaren hiçbir gece ikiden evvel yattığım vâkı değildir; mütemadiyen kitap karıştırıyorum. Bunun yalnız kanun cephesini değil, psikolojik cephesini, tarihini, ananesini her şeyini tetkik ettim. Sizden ağır bir hüküm isterken buraya bomboş bir kafa, bomboş bir vaziyette çıkmış değilim. (Bravo sesleri)

Arkadaşlar, hapse girdikten sonra zamanın, 10 - 20 senenin mahkûm üzerinde pek farkı olmadığını söylerken, sık sık, her inkılâpta, her değişiklikte neşreadilen Af kanunlarının da mahpuslara büyük ümit verdiğini belirtmek isterim ve demin arzettiğim misallerden birisi, yeğeni kışkırtan o dayı eğer birse ki adam öldüren öldürülecektir, hadi sen de hapishanenin yolunu görmeden kabadayılık mı taslıyorsun, delikanlı mısın diyemezdi.

Sonra münevver bir insan için, rahata almış bir insan için hapishane hakikaten bir işkence yeridir. Fakat bir kısım insanların vardır ki, köprü altında yatmaktadır. Yahut bir kısım köylerimiz vardır ki, Köy Kanununun konuşulması esnasında da arzettiğim gibi, oradaki bazı vatandaşlar bir taş kovuğunda ikamet etmekte, yastık diye başının altına oyulmuş odun ve yorgan diye de üzerine gazel yaprakları örtmektedir. Böylesi için hapishane konfor palastır. Bir de «tayın» ı bulduktan sonra, günde bir de «tayın» temin ettikten sonra onun için hapishane büyük bir mevzu değildir, büyük bir ceza yeri değildir. Kala kala tek bir hürriyeti kalıyor. Yemek, o zavallı o taş kovuğunda yemek yemiyordu. Ekmeği de temin ettikten sonra... Şemi Ergin arkadaşım benim Suudî Arabistan'ı misal getirdiğimden bahettiler. Yalnız o değil, o anda aklıma o geldiği için söyledim. Bu arkadaştan rica ediyorum, memleketimizde vakit vakit ilân edilmiş olan idareî örfiyelerin ve İstiklâl mahkemelerinin hüküm sürmüş olduğu zamanları tetkik buyursunlar. Memlekette motorize polis ve jandarma mı vardı? Seyyar polis teşkilâtı mı vardı, yalnız İstiklâl Mahkemesinin korkusu vardı. Gerçi bazı yerlerde yer yer eşkıya çeteleri türemiştii. Fakat şehir ve kasabalarda aklına esen, arkadaşına kızan tabancasına, bıçağına sarılıp insan öldüremiyordu.

Köşebaşı meyhane,
Asmadandır kapusu,
Ben gözüme almışım,
On beş sene mahpusu.

O zaman gözüne alması lâzımgelen 3 aylık sepha idi. Bunu göze alamıyor, alamayınca da cinayet işliyemiyordu.

Buyurdular ki; birçok cinayetler, ırz, namus, haysiyet ve şerefle ilgilidir. Evet arkadaşlar, bilirim, bu naçiz arkadaşınız izzetinefisine çok düşkün bir arkadaşınızdır. Şuna inanmıştır ki, bazan cürüm işlemek bir vazife oluyor. Fakat bunu yapacak adam her şeyi, sehpayı da göze alması lâzımgelir. Yoksa birisini diğerinden ayıramazsınız Nihayet arada kaybolacak bir, iki izzetnefis düşkünü adamın feda edilmesinden korkmıyarak, cemiyetin huzurunu ve binlerce ve binlerce şakinin ve şerinin taarruzu ile hayata gözlerini yuman zavallıları kurtarmış olacağız. Ben kan gütmeye dâvalarını söylerken, bugün için hüküm yoktur demedim, bugünkü kanuna hüküm konmamıştır, demedim. Evet ileride kan gütmeye sebebiyle adam öldürenlerin idam olunacağını söylüyorlar. Yalnız bundan evvelki tathikatın nasıl aksamakta olduğuna misal vermek için onu arzetmiştim.

Netice itibariyle arkadaşlar, Şemi Ergin arkadaşımın, benim delillerimi, iddialarımı cerhêtmek için ileriye sürdüğü deliller asla tamminkâr değildir, çok zayıftır ve eğer biz memlekette adam öldürmek fiilini azaltmak istiyorsak, her gün yüzlerce zavallının hayata gözlerini yummasını ve şerirlerin taarruzuna kurban gitmesini önlemek istiyorsak azıcık radikal ve azıcık ciddî tedbirlerle hareket etmemiz lâzımdır arkadaşlar.

Kanunu yapan biziz arkadaşlar. Rica ederim, benim teklifimi kabul edin. Teklifim üç sene tecrübe edilsin. Olmazsa, kanunu değiştirmek yine elimizdedir. Mademki, bugün memleketteki katil hâdiselerini azaltmak için bu yola girmiş bulunuyoruz, yarım tedbirlerle yarım iş görmiyelim, cesaretle karar verelim, bu işi kökünden halledelim. Aksi çıkarsa, o zaman bunun bütün mânevî mesuliyeti benim olsun ve bunu kabul ediyorum.

Binaenaleyh arkadaşlar, teklifin kabulünü rica ediyorum.

REİS — Salim Serçe.

SALİM SERÇE (Seyhan) — Muhterem arkadaşlar, seçim bölgelerimize gittiğimizde millettten duyduğumuz en büyük şikâyet cinayetlerin artığıdır. Ve bu cinayetlere karşı cezrî bir tedbir alınmadığından dolayı onlara cinayet işlemek hususunda cesaret verilmektedir. Bir misal vereyim; tüyler ürperticidir. Birisi kardeşini öldürdü diye - halbuki tahkikat neticesinde sabit olmuyor - maznunun mahkeme edileceği gün adalet sarayının 50 metre yakınında bekliyor, adam oradan geçirilirken tabancasını çekiyor, adamı yere seriyor. Adam of devince, ya! Ölmedin mi daha diye tabancasını tamamen üzerine boşaltıp orada onu öldürüyor. Sonra da elini kolunu sallıyarak en yakın jandarma karakoluna gidip teslim oluyor. Bu adam tam bir tasmin, tasavvur içinde bu şahsı öldürdüğü halde neticede kendisine 18 sene hüküm veriliyor. Gûya kardeşini öldürmüş, kuvvetli tahrik varmış, asabiyetini tahrik etmiş ve nihayet bu cinayeti işlemiş.

Arkadaşlar, medeni bir hayat yaşıyoruz, kanun devrindeyiz, herkes bilmelidir ki, eğer bir haksızlığa uğrarsa, kardeşi öldürülürse, hakkı alınacaktır, bu hakkı hiçbir zaman kendisinin almaya hakkı yoktur.

Bir misal daha vereyim :

Ceyhan'da bir tarla ihtilâfından dâvasını kazanmış bir diş tabibi arkadaşımız, hakkını almaya gidiyor, yanında icra memuru, Devletin mümessili olduğu halde. Karşı taraf daha evvel gidiyor ve icra memurunun yanında çekiyor, vuruyor. Bunlar benim memleketimde vukua gelen hâdiselerin belki on da biri bile değildir. Bunlar bize gösteriyor ki, cinayet işlemeye müstait habis ruhlu insanlar, Af Kanunundan istifade ederiz diye nihayet bu cinayeti işliyorlar, öldüreceğine fakat ölmiyeceğim diyor ve bu hisle bu cinayeti işliyor. Emin olalım ki, eğer ona böyle bir ceza tatbik edildiğini gösterirsek, öğretirsek, hemen hemen pek nadir olarak böyle bir kimse diğer bir kimseyi öldürmeye tevessül eder.

Arkadaşlar, istisgar edilecek bir rakam değildir. Aldığım malûmata göre, üç bine yakın vatandaş cinayet sebebiyle ölüyor. Biz eğer bu idam cezasını kabul edecek olursak, her ne vasıta ile olursa olsun, hattâ bıçakla dahi vursa, idam edilmelidir. Eğer bunu kabul edecek olursak bıçaklama hâdiseleri çok azalmış olur. Bir bıçak vuruşu boynuna; şırıyanı sübatısı kesilir, ölür, beni idam ederler der. Bıçak hâdiseleri bu suretle

azalmış olur. Üç bine mukabil belki bin kişi ölmüş olmaz.

Onun için istirham ediyorum; Doktor Onat arkadaşımızın takriri kabul edilsin ve adam öldüren idam olunsun. Bunu kabul ettiğimiz takdirde eminim ki, cinayetlerin adedi azalacak, asgari bir hadde inecektir. (Alkışlar)

REİS — Efendim, başka söz istiyen yoktur, komisyonun bir mütalâası var mı?

İZZET AKÇAL (Rize) — Aziz arkadaşlarım; kısasa kısas nazariyesi son asır medeni memleketler ceza kanunlarının bünyelerinden çıkarılmış bulunmaktadır. Medeni milletler ceza kanunlarında adam öldürenler mutlak surette asılır diye bir hükme tesadüf etmenin imkânı yoktur.

HİDAYET AYDINER (Konya) — İngiltere'de . . .

İZZET AKÇAL (Devamla) — Müsaade buyurun, izah edeyim.

Daha ziyade suçlunun suçu işlediği zamandaki irade vaziyeti nazarı itibara alınmak suretiyle cezalar tâyin edilmektedir. Kasıt ile taammüt arasında bir ceza farkı gösterilmesi lüzumuna kaani bulunanlardanım, ama, bu frkın halen meri Ceza Kanununda olduğu gibi, gayet açık bir fark olmasını doğru bulanlardan değilim. Bugün mer'i kanunumuzda kasden adam öldürmenin cezası 18 seneden başlamaktadır. Tam 18 sene olarak infaz edilseydi sizi temin ederim ki, bu maddeye dokunmıyacak ve bu maddenin tadilini yüksek huzurunuzda getirmemiş bulunacaktım. Tatbikatta bulunan arkadaşlarım, hattâ yakından ve uzaktan bu suçlarla meşgul olan arkadaşlarım bunun ıstırahını çekmişlerdir. Ben kısaca üzerinde duracağım. Cezanın infazına sıra geldiği zaman bu 18 senelik ceza, 9 sene, 4 ay, 6 gün gibi müddete inmektedir ve bugün T. C. Kanununun 13 nci maddesi muvacehesinde, kasden adam öldüren şahsım, 9 sene, 4 ay, 6 gün cezasını, iş esası üzerine kurulmuş olan ceza evlerinde çekerek tahliye edilmesi mümkündür. İstırahımız bunda... Arkadaşlarım şikâyetlerinde haklıdır. Bu tatbik şekli ve infaz şekli yayılmış bulunmaktadır. Onun için muhatabı kendisine karşı küçük bir tahrik yapmış olan şahsı, tahriki mahkeme nazarı itibara almamış olsa bile adam öldürme cezası 9 sene diye muhatabını öldürmede ve ca-

nına kıymada asla tereddüt etmemektedir. Biz şimdi 13 ncu maddeyi ve infaza taallûk eden diğer maddeleri değiştirmiş bulunmaktayız. Artık infazda, mahkeme prim vermek usulü tamamen kaldırılmış, bundan başka tahrike taallûk eden 51 nci maddeyi de tamamiyle tadil etmiş bulunuyoruz. Tahrikten dolayı istifade müddeti azalmış bulunmaktadır. Kaldı ki, tahfifi takdir sebebi olarak yapılmakta olan tenzilâta müte-dair 59 ncu maddedeki istifade müddetini de indirmiş bulunmaktayız. Bundan başka aziz arkadaşlarımız; cezaların içtimalı prensiplerini de tamamiyle değiştirdik. Bir suç işleyen, cemiyet içinde o kadar tehlikeli değildir. Mütaaddit suç işleyenlerden endişe edilmektedir. Bu şahıslara mütaaddit suç işlediklerinden dolayı cezadan istifade imkânı verilmektedir. Bunların haricinde bu teklif ile cezayı 18 seneden 24 seneye çıkarmış bulunmaktayız ki, bu 24 sene hakiki bir müddettir. 13, 14, 15 nci maddelerle inmiyecektir. Ancak meşrutanın tahliyede gayet küçük bir kazanç, medeni memleketlerin ceza hukukuna imtisalen ve ceza prensiplerine uyularak kabul edilmiştir.

Arkadaşlarımızın teklif ettikleri gibi, adam öldürmenin cezasını tamamiyle idam olarak kabul edersek ne olur? Arkadaşlar, endişe ederim. Suçlu suçu işlerken delillerini açıkta bırakmaz. Çok zamanlar hâkim, ona takdimen müddei-umumi, ondan evvel zabıta memuru delil bulmak hususunda pek fazla müşkülâta mâruz kalır. Verilen delil mahkemeyi şüphe altında bulundurur, elde edilen delil o adamın bu suçu işlediğine dair tam bir kanaat verir mi vermez mi diye tereddüde düşen, hâkim ceza idam olursa, beraet tarafına temayül eder. Bu endişeyi hiçbir zaman bertaraf etmemek lâzımdır.

Kaldı ki, kasden adam öldürmekle taammüden adam öldürmek arasındaki ceza farkını gözetmekte yegâne gayemiz, suçlunun iradesine verdiğimiz kıymettir. 450 nci maddeyi tetkik buyuracak olursanız subjektif ve objektif bâzi haller idam cezasını müstelzim olarak nazarınıza çarpacaktır. İdamı müstelzim 450 nci maddedeki hususlar topluluğumuzu tatmin edecek durumdadır. Şu kürsüden yalnız tesbit etmek maksadiyle söylemiş bulunayım ki; Temyiz Mahkememiz, mahkemelerin kararlarını tetkik ederek, bilhassa takdire taallûk eden hususları da tetkik ederek, gayet isabetli, objektif ka-

ideler vaz'etsinler, yani hâkimin takdirine dokunmasınlar, Bilhassa tahrik bulunup bulunmadığı cihetinin araştırılmamış olmasını, tahrikin ağır ve hafif olup olmadığını, sebebi nakız olarak göstermesinler. 59 ncu maddenin niçin tatbik edilmemesi yolunda bir mütalâa serdederek kararı bozmasınlar. Esasen benim kanaatime, hâkimin bu yönlerden delilleri takdirine ve maddenin tatbikına lüzum olup olmadığı hususundaki kanaatime Temyiz Mahkemesinin ilişmesi doğru değildir. Bu, hâkimleri makineleştirir, takdir hakkını kullanmaktan mahkemeleri alkoyar. Cezaları hafifletme temayülü telkin eder.

Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Komisyon sözcüsü, buyurun.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ŞEMİ ERGİN (Manisa) — Muhterem arkadaşlarım, sözlerime başlarken Sayın Cezmi Türk arkadaşımızın biraz evvel söylediği bir mevzua temas etmek mecburiyetideyim. Hakikaten cezaların alabildiğine şiddetlendirilmesi bir cemiyet içerisinde hâdiselerin ve suçların önlenmesi için kâfi bir müeyyide değildir. Ancak, cemiyetin bünyesi nispetinde, tekâmülü nispetinde ve hâdiseler karşısında cezanın az olduğu mütalâa edilirse bunun elbetteki fazlaştırılması mümkün olabilecektir. Şimdi katil hâdisesi karşısında 488 nci maddede cezayı idam olarak kabul edersek, cemiyet içerisindeki katil hâdiselerinin azalacağı yolundaki iddialar pek vârit olmasa gerektir.

Muhterem arkadaşlarım, katil hâdiselerinin mevcut istatistiklere göre nerelerde ve kimler arasında vukua geldiğini tetkik edersek katil hâdisesini işlerken bir insanın ve bir vatandaşın karşısındaki Ceza Kanununun maddesini düşünmesine imkân ve ihtimal mevcut değildir. Bir münevver insan için kanunun cezai müeyyideleri mütalâa edilebilir ama, hakikaten bir suç ikâi sırasında, tehevür anında haysiyet ve şerefi ile oynanan bir kimsenin kanun karşısındaki cezanın ne olduğunu düşünmesi ve buna göre hareket etmesi imkânsızdır. İstatistiklerde görürüz ki, bu katil hâdiseleri daha ziyade köylüler ve cahil vatandaşlar arasında vukua gelmektedir. Katil hâdiselerinin önlenmesi hence, 448 nci maddedeki âdi katil hâdiselerinin idam cezasıyla cezalandırması ile değil ve fakat memleketteki daha ziyade köylerdeki vatandaşları birbirine düşüren hâdiseleri

tetkik ve mütalâa etmek ve cemiyet olarak bunları önlemekle mümkündür. Köyde ve tarlada katil hâdisesi niçin olur? Bir tarlada hudut ihtilâfı vukua gelir. Bir tarla sınırı ihtilâfında vukua gelecek bir hâdisede o vatandaşın, o anda yapacağı hareketin Ceza Kanununun hangi maddesine gireceğini düşünmesine imkân yoktur.

Takrir şöyle demektedir: Irz, namus ve nefis müdafaası hariç... Esasen Kanunumuzun 49 ncu maddesi irz, namus ve nefis müdafaası için işlenen suçları meşru müdafa olarak kabul etmiş ve bunu cezadan hariç kılmıştır. Gerek kendisinin, gerek başkasının nefisine veya ırzına vukubulan haksız bir taarruzu fiilen def'i zaruretinin bais olduğu bir mecburiyetle işlenen suçlar için ceza tâyin edilmemiştir. Binaenaleyh bu bakımdan da takririn kabulüne cevaz yoktur.

İkinci olarak, bu takririn kabulü halinde, şimdiye kadar kabul edilmiş bulunan bir sistemde başından sonuna kadar bir değiştirme yapmak lâzımdır.

(Irza, namus ve nefsi müdafaadan hariç hallerde adam öldürenler idam olunur) dediğimiz zaman Türk Ceza Kanununun 51 nci maddesindeki tahrik unsurunu hâkim tatbik edemeyecek, Türk Ceza Kanununun 59 ncu maddesindeki takdirî tahfif sebeplerini mütalâa edemeyecek ve nihayet 53, 54 ve 55 nci maddelerde mevcut yaş haddi sebebiyle, nâkıs ehliyetli olma halini derpiş eden ehliyeti cezaiye sebebiyle bir indirme yapamayacaktır. Nihayet 46 ve 47 nci maddelerde, akli mâlûliyet ve yarı akli mâlûliyet maddeleri karşısında bunların bir birine tetabuk etmemelerine imkân ve ihtimal mevcuttur.

Tekrar temas ediyorum. Suudî Arabistan'la medeni memleketlerin ceza kanunlarını mukayese ederek Suudî Arabistan ceza mevzuatını elbette kendimize rehber alacak durumda değiliz. Ama medeni memleketlere tam mutabakat ancak bünyemizin ve cemiyetimizin realiteleri ve tatbikleriyle kabil olacaktır. Bugün en son olarak medeni memleketlerin ceza kanunlarını tetkik ve mütalâa edersek bunlardan bir kaç müstesna diğerlerinin en son kabul ettikleri cezalarda idam cezasını tamamiyle kaldırmışlardır. Amerika'da ve İngiltere'de idam cezası ancak hiyaneti vataniye suçlarında mev-

cuttur. Neden? Medeni memleketlerde idam cezasını kaldırmaya doğru bir adım atılmaktadır.

Muhterem arkadaşlar, memleketimizde hâkimi takyit edebilecek en esaslı şey, hepinizin malûmu bulunduğu gibi, vatandaşın şahsiyeti kanuniyesidir. Şahsiyetin hâkimi nerelere kadar sevkedebileceğini nazardan uzak tutmamak lâzımgelir. Adliye tarihinde ve bilhassa bâzı hâdiseler ve bilhassa önemli hâdiseler mevcuttur ki buna hatayı adlî derler. Bir nefsi ortadan kaldırdığımız, bir şahsın idam cezasını infaz ettiğimiz zaman hatayı adlî meydana çıkınca bu hatayı tamire imkân yoktur. Bunun memleketler medeni milletler tarihlerinde çok misalleri vardır. Bir idam cezasının infazını takip eden günlerde hakiki fail çektiği vicdan azabının tesiriyle ortaya çıkıp ben öldürdüm demektir. Bunun içindir ki medeni milletler idam cezasına fazla kıymet vermemektedirler. Bu sebeple idam cezası yerine verilen diğer cezalar dolayısıyla bir hatayı adlinin telâfisi her zaman mümkün olabilmektedir.

Arkadaşlardan tekrar tekrar istirham ediyorum, Ceza Kanununun prensipleri üzerinde esaslı surette duran komisyonumuz hakikaten memlekette katil hâdiselerini arizü amik tetkik etmiş ve mütalâalar almış bulunmaktadır. Âdi katil hâdisesi 449 ncu maddede analık, babalık ve vazifede bulunan kimselere karşı işlenen katil hâdisesi ve nihayet yeni cemiyetimiz içinde hiçbir hürriyeti tahdit edici cezalarla cezalandırılması kabul edilmeyerek hayatının ifnası eihetine gidilmesi icabeden birçok hâdiselerde kanunumuz gibi idam cezasıyla tecziye etmiş bulunmakta ve hazırlanan tasarı huzuruza bu şekilde sunulmuş bulunmaktadır. İhtisas Komisyonu olarak, cemiyet hayatı ile ilgili birçok mevzularda huzuruza idam cezaları ile geldik. Cemiyetin bünyesini yıpratıcı bir tesir icra eden uyuşturucu maddeler kanununda dört - beş yerinde idam cezası teklif etmiş bulunuyoruz. Lûtfedip kerem buyurun, 448 nci maddesi teklif edilen şekilde kabul ederseniz kanunun prensip itibariyle diğer maddeleri de haleldar edilmemiş olur, aynı zamanda bu kabil hâdiselerde hatayı adlî denilen, ender de olsa, hâdiselerin karşısında telâfisi imkânsız neticeler sağlıyacaktır. Takririn reddi ile huzuruza sunduğumuz metnin aynen kabulünü istirham ederim efendim.

REİS — Burhanettin Onat.

HAYRİ TOSUNOĞLU (Kastamonu) — Bir sual soracağım efendim.

REİS — Konuşma bitsin, sual için isminizi kaydettim efendim.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Muhterem arkadaşlarım, özür dilerim, yüksek müsamahanıza sığınırım; bir iddia ile ortaya çıktım, sık sık huzurunuzu ihlâl ediyorum, affınızı istirham eylerim.

İzzet Akçal arkadaşımız : «Dünyada kısas kaldırılmıştır.» buyurdular. Ben, Ceza Kanunu kaldırılсын, yerine hükmü şeriat tatbik edilsin demedim arkadaşlar. Noktai nazarımı izah ederken «kısasta hayat vardır.» dedim. Ve bu hükmün pek boş olmadığını sözlerim arasında ifade ettim. Şemi arkadaşımız : «Medeni memleketlerde idam hükmü kaldırılmıştır.» buyurdular. Evet kaldırılanlar olduğu gibi, tekrar idam hükmünü koyanlar da vardır. Daha evvel idam hükmünü kaldırmış olan memleketler sonra idam hükmünü tekrar kabul etmiş bulunmaktadırlar. İngiltere'de dayak cezası var arkadaşlar, ne söylüyorsunuz!

İzzet Akçal arkadaşım, hâkim katî deliller bulmadığı zaman, bir hatayı adliye sebebiyet vermemek için, beraet cihetine gidecektir, buyurdular.

Arkadaşlar, istisnalar kaideleri ihlâl etmez, takviye eder. Senede adedi binlere varan cinayet fiilleri içinde delâli mahfi kalmış, örtülü kalmış kaç vaka vardır ki, karar cihetine giderken bunları beraet ettirsin? Ya ondan sonra, cezai ehliyeti haiz olmıyanlar. . . Bunu tetkik edersek kaç kişi çıkar? Hep istisnai şeylerden bahsettiler. Esaslı şekilde mütalâamı redledecek katî bir delil ve bürhan ileri süremediler.

Arkadaşlar nazariyelerden bahsettiler. Arzettiğim gibi bu kanun dolayısıyla birçok kitap karıştırdım. Lombrozo'yu ben 18 yaşında okudum, öyle nazariyeler var ki, mücrimi mahkûm etmek değil, kucığına alır, nerede ise göğsüne madalya takar. Nazariyelerden değil, ben realiteden bahsediyorum.

Cevap verirken buyurdular ki : «Biz Suudi Arabistan değiliz, medeni memleketleri misal alacağız.» Ben ne medeni memlekettten, ne de Suudi Arabistan'dan bahsediyorum, realiteden bahsediyorum. Suudi Arabistan'da bugün cinayet var mıdır?

SAFFET GÜROL (Konya) — Vardır.

BURHANETTİN ONAT (Devamla) — Yoktur. Var diyebilirler mi?

SAFFET GÜROL (Konya) — Nereden biliyorsun, ne malûm?

REİS — Müsaade buyurun efendim.

BURHANETTİN ONAT (Devamla) — Diyebilirler mi, İstiklâl mahkemelerinin hüküm sürdüğü zamanlarda, idarei örfiyenin hüküm sürdüğü zamanlarda da bugünkü kadar cürüm ve cinayet işlenmekte idi? Diyemezler. Adli istatistikleri tetkik ederlerse bunu söyleyemezler.

Öyle ise, birkaç istisnai hüküm, bir hatayı adli, bilmem ne endişesi memleketin üstüne bugün bir kâbus gibi çökmüş bulunan bu huzursuzluğu idame ettirmek için kâfi bir sebep teşkil edemez arkadaşlar.

Biz hayat kurtarmak istiyoruz, şerirlerin, katillerin, mücrimlerin elinden mâsum insanların hayatını kurtarmak istiyoruz. Arada birkaç kişi de belki mağdur olabilir. Fakat bir otomobil kazasında 20 - 30 kişi, bir tayyare kazasında bâzan 50 kişi ölüyor. Eğer cemiyet, hükümlerinde, kanunlarında biraz çatak kaşlı olmazsa, bilhassa millî bünyemiz gibi bir bünyeye sahip olan bir millette ne adalet, ne de huzur ve asâyiş teessüs edemez arkadaşlar.

Arkadaşlar, yine bir misal olarak arzedeğim : Niçin bugün Atatürk'ün heykelini kıran Ticani kalmadı? Hani ceza fiil üzerinde müessir olmazdı? Niye kalmadı heykel kıran? Artırınca cezayı, hepsi bira köpüğü gibi söndü. Sizi temin ediyorum bu müeyyideyi kabul ettiğimiz anda her sene binlerce mâsum vatandaşın hayatını kurtaracağız. 5-10 şerir bu arada feda olsun gitsin. Memleketin telâkkisi, arzusu budur. Şehirden köye kadar herkes kaatillerin birkaç tanesi sallandırılırsa bu kadar kaatıl olmaz, diyor. Bu realiteyi kabul edip takririmin de kabulünü rica ederim. Hakikat ve realite bundadır. (Alkışlar).

REİS — Avni Yurdabayrak.

AVNİ YURDABAYRAK (Zonguldak) — Muhterem arkadaşlarım; ben mevcut metnin lehinde konuşacağım, iltibasa mahal kalmasını. Ceza Kanununun tadiline ait hükümler Meclise geldiği günden beri aşağı yukarı gaye bir noktada toplanmaktadır, ki o da, cezanın şiddetlendirilmesidir. Şimdiye kadar geçen madde-

ler her halde tatbikatta iyi netice verebilecek durumdadır. Fakat bugün burada adam öldürme suçunu yeknazarda idamla karşılaştırmak gibi bir nokta nazar tebellür ediyor ki, kanaatimce yanlıştır. Bu memlekette şeriat hükümlerinin tatbik edildiği ve idamın merdud bulunmadığı zamanlarda bile adam öldürülmüştür. Binaenaleyh bizim burada en ziyade dikkat edeceğimiz nokta, adam öldürmek suçunu tevhit eden diğer hâdiseler üzerinde bilhassa durmaktır. Yoksa sözcü arkadaşımın burada çok güzel izah ettiği gibi, adam öldüren faile idam cezası koymakla muhakkak öldürme suçu ortadan kalkacaktır demek, fazla iyimserlik olur. (Azalacak sesleri). Belki adam öldürenler daha kurnaz hareket edecekler, başka başka vasıtalarla adam öldüreceklerdir.

Bu memlekette tapulama işleri tamamen halledilmemişken, köy sınırları, mera ihtilâfları tamamen halledilmemişken; mahkemelerin bugünkü şartlar altında çalışmaları ile delillerin toplanması bahsi halledilmedikçe, iyi işliyen bir Adli Tıp Müessesesi vücuda getirilmedikçe, hâkim adam öldürene idam gibi ağır bir hüküm vermekte tereddüt geçirecektir, belki de kaatil beraet edecektir. Kanun, 449 ve 450 nci maddelerde meseleyi hem objektif, hem sübjektif olarak tasnif etmiştir, oradaki adede göre aşağı yukarı 13 bölüme ayırmış, bu 13 bölüm haricindeki adam öldürmeler de 24-30 sene gibi çok ağır hükümlere bağlanmıştır. Bu tadilden evvelki, bundan evvelki maddeler, takdiri hafifletici diğer maddeler tadil edilmeden evvel, bu 13 ncü bölümdeki infaz sistemindeki hafifletici sebepler olmasa da daha ağırlaştırıcı hükümler olsaydı, bu kadar ağır ceza verilmemesi için belki de beraetler olurdu. Şimdi de bir ifrattan bir tefritaya gitmiyelim, bu sefer de beraet hükümleri çoğalsın.

Binaenaleyh bu madde çok yerindedir. Kabul edildiği zaman memleketteki tatbikatından iyi neticeler elde edilecektir. Aynen kabulünü istirham ederim.

REİS — Hidayet Aydın.

HİDAYET AYDINER (Konya) — Vazgeçtim.

REİS — Ali Fahri İşeri.

ALİ FAHRİ İŞERİ (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlar, ben hukukçu değilim, fakat kıymetli hukukçu arkadaşlarımın sözlerine ben de bir iki

söz ilâve etmek istiyorum. Acaba idam cezası verirse bu memlekette kaç adam idam edilir? O mu çok olur, yoksa her günkü ölüm hâdiseleri mi çoktur? Arkadaşlar, bugünkü Arabistan'dan ne güzel misaller, deliller getirdiler. Gelen hacılardan soruyorum. Geçen sene Uzunköprü'de bulundum. Bir hacı anlattı; bavulu kaybolmuş, delil, aman hükümete haber verme, beni öldürürler diye yalvarmış, yakarmış. İki ay sonra da bavulunu bulup arkadaşları göndermişler. İşte kasa kasa. Yirmi kişinin elini keser, bütün bir memleket huzura kavuşur. Sonra kuvvetli, kudretli hukukçular, avukatlar var. Haklıyı haksız çıkarıyorlar. Karşısındaki hâkim de bir insandır, kanaati değişiyor. İdam olursa bütün bunlar bitecek, hâkim de kararını verecektir. Memleketi huzura kavuşturmak istiyorsak, bu memleketi öldürme suçlarından kurtarmak, bir hayat huzuruna kavuşturmak istiyorsak bu cezayı kabul etmek lâzımdır. Nereye gitsek bununla karşılaşırız. Sözümü kısa keseceğim, Burhanettin Beyin fikirlerine tamamiyle iştirak ediyorum. Sizin de buna iştirak etmeniz de fayda vardır, zarar yoktur.

REİS — İzzet Akçal.

İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim, birkaç rakam vereceğim. Adam öldürme suçları memlekette 1946 dan sonra bir hayli yükselmiş bulunmaktaydı. 1951 e kadar böyle devam etti. Rakamlar şöyledir : 1948 de 1 680 adam öldürme vakası, 1949 da 1 658 dir. 1950 de 2 042 dir. 1951 2 210 dur. 1952 de bu vakalar 1 629 a düşmüş bulunmaktadır. 1953 te bu vakalar bu rakamı muhafaza etmiş durumdadır. 650 nin dunundadır. Rakamlar bize gösteriyor ki, son senelerde cinayetler düşmektedir. Bunun sebebinin üzerinde durmak lâzımdır. Dozu birden yükseltecek olursak hastayı öldürürüz.

Düşme başladı, vakalar gittikçe düşüyor. Mevcut Ceza Kanununun 13 ncü ve onu takip eden maddelerinde, Adalet Bakanlığının hassasiyetle üzerinde durarak aldığı tedbirlerle bu vakalar düşmüştür. Zabıtayı takviye ve tevhiz suretiyle bu vakaları düşürmüştür. Şimdi biz huzurunuzda getirdiğimiz teklifle, bilhassa 13 ncü maddeyi tadil etmiş bulunmaktayız. Bundan evvelki konuşmamda bu ciheti izah etmeyi unutmuş bulunmaktayım. Adam öldürmenin cezası, mer'i kanunda ve teklifte ekseriya ağır hapis cezası olarak kabul edilmiştir.

Ağır hapis cezası, altı aydan aşağı olmamak ve bir seneyi aşmamak üzere mahkûmun cezasının muayyen bir kısmını geceli gündüzlü ayrı bir hücrede geçirmeyi istilzam eder. Arkadaşlar, rica ederim, boş bir gününüzde kapınızı hiçbir misafiriniz açmıyor, ayrı bir yerde ve yapayalnız kalıyorsunuz. İstedığınız zaman çıkmak hakkını haiz olduğunuz halde çıkmadığımız takdirde bir bitkinlik, bir kırıklık, bir ıstırap çekmektesiniz. Bir sene bir şahıs, 13 ncü maddeye göre geceli gündüzlü ayrı bir hücrede azap çekmektedir. Öldürdüğü insanın hayaliyle, onun yaşar vaziyetiyle bir sene ıstırap çekerek meşgul olacaktır. Gardiyan kendisiyle konuşmayacak, hapis hane hekimi muayyen bir zamanda kendisiyle görüşecektir.

HAYRİ TOSUNOĞLU (Kastamonu) — Kaç hapis hane böyle hücre var?

İZZET AKÇAL (Devamla) — Hayri Tosunoğlu arkadaşım kaç hapis hane böyle hücre olduğunu sordular.

Arkadaşlar, biz kanun yapıyoruz. Adalet Bakanı bu hücreleri yapacağını taahhüt etti. Tedbirlerini almış bulunmaktadır. Kısa zamanda bu taahhüdünü yerine getirecektir. Aldığı tedbirleri takip ediyoruz. Bugün bine yakın hücre bulunmaktadır. Memlekette 64 ceza evinde bu hücreler yapılacaktır. Bu hücreler korkunç şeylerdir. Hattâ beni af buyursunlar, Adalet Bakanlığı için ceza evleri inşaatında bir ricat telâkki etmekteyim.

REİS — İzzet Bey, mevzu üzerinde kalmanızı rica ederim.

İZZET AKÇAL (Rize) — Tosunoğlu arkadaşımızın, ceza evleri bakımından endişe etmemeleri lâzımdır. Benim görüşüme göre endişe edilecek vaziyet, ceza evlerinin çok ağır şartlarla inşa edildiği noktasıdır.

Arkadaşlarımdan rica edeceğim, dozu birden çok yükseltecek olursak sonundan endişe ederim. Esasen bugünkü dozu üç mislinden fazla yükseltilmiş bulunmaktayız.

REİS — **Abbas Çetin**.

ABBAS ÇETİN (Kars) — Arkadaşlar, münakaşaya sebep olan adam öldürme meselesi kasten adam öldürmedir. Bunu bidayeten tasrihten maksadım, zihinlerinizi hâdisenin üzerine çekmektir.

Ceza Kanunumuzda öldürmeden dolayı ölüm cezası verdiğimiz yerler pek çoktur. Kas-

ten adam öldürme, bu madde ile 24 seneden başlayan bir ceza veriyoruz. Yani arkadaşların bir kısmı; bir adamı öldüren, öldürülmesin mi? diyorlar. Öldürdüğümüz yerler çoktur. Taammüden öldüreni öldürüyoruz. Birisini kaçıranı öldürüyoruz, ırza geçeni öldürüyoruz, birkaç kişiyi öldüreni öldürüyoruz, vahşiyane cinayet işliyenini öldürüyoruz. Fakat tehevvrle, kavga başlamadan evvel kafasında öldürmek için en ufak bir nüve yokken, kavganın kızışması neticesinde öldürmüş ise buna da en az 24 sene ceza veriyoruz. İş buna munhasırdır. Bütün ceza hukukunda esas, husule gelen netice değildir, suçlunun kafasındaki niyet ve kasıttır. Neticeyi alırsak tokatla da adam ölür. Tabancayla da adam ölür, her ikisinde netice birdir, fark yoktur, her ikisinde ölüm husule gelmiştir. Birisinde tokatla olduğu için, demiyoruz ki tokatla öldürdü, onu da öldürelim. Bu hava içinde insana öyle geliyor ki, maddesi gelince belki arkadaşlarımız, tokatla olsun, idam edilmesini istiyebileceklerdir. Bütün dünya hukuk sisteminin kabul ettiği esaslar nereye gitti? Bir de şurasına dikkatle eğilmemiz lâzım; kasten öldürme keyfiyetinde hiçbir zaman suçlu, öldürdüğü adamın içinden yaşama ümidini sökmemiştir. Öldüğü ana kadar yaşayacağı ümidiyle yaşamaktadır. İdam kolay değildir. Hâkim suçlunun alnına okuyor, seni öldüreceğim diyor, hayatını sona erdirecek kararı verdim, diyor. Seni öldüreceğim dediği zaman, hemen öldürse mesele yok. Seni öldürmek için karar veriyorum diyor, suçlu yaşıyor, evrakı Temyize gidiyor, adam ölmemiştir, yine yaşıyor, Meclise tasdik için geliyor, adam hâlâ yaşıyor, ancak onu sehpaye götürececek olan heyet geliyor, kalk diyor, idam edileceksin. düşünün bir defa hafif bir kızgınlıktan dolayı husule gelen neticeyi. Bu tertip içinde bir adamın içinden yaşama ümidini sökmek hakkını veriyorsunuz. Her nasılsa suçlu mevkiine düşmüş insanlar lehine düşünmek icabeder. Yalnız hisle hareket etmek değil, dünya hukuk mevzuatını, hukuk prensiplerini gözden geçirmek lâzımdır. Bir tehevvr esnasında çekmiş tabancasını adamı öldürmüş diye öldür, adam babasını öldürdü diye öldür, canavarca adam öldürdü diye öldür, tokatla adam öldürdü diye öldür, o halde fark nerede kalıyor? Birisi şenaatle adam öldürüyor, diğer biri asabiyete kapılıyor, kavga ediyor,

bir tokatla karşısındakini öldürüyor, nerede fark? Bir fark olması lâzımdır. Hukuk nizamını nerede bırakıyoruz?

Çok rica ederim, hukuk prensiplerini, hukuk nizamını ihlâl etmiyelim, reylerimizi çok dikkatli kullanalım arkadaşlar. (Bravo sesleri)

AHMET BAŞIBÜYÜK (Çorum) — Muhterem arkadaşlarım, İzzet Akçal Bey arkadaşımız, şimdi, bazı rakamlar okudu. Neticede dediler ki, 'son zamanlarda cinayetler azalmaktadır; binaenaleyh cezalarda, kasten adam öldürmede idam cezası verilmesine sebep kalmamıştır, bu yurdular.

Halbuki elimizde Hükümet tarafından getirilmiş bir tasarı mevcuttur, orada rakamlar verilmektedir. Bu rakamlar İzzet Akçal arkadaşımızın beyanlarının tamamen aksini göstermektedir. Müsaade ederseniz iki satırını okuyayım.

Yüksek Heyetinize sunulmuş olan ateşli silâhlar ve bıçaklar hakkındaki kanun lâyihası gündemimizdedir. Ondan esbabı mucibeyi okuyacağım.

«Memleketimizde silâhla işlenen suçların çoğalmasa şahıs emniyetini ciddi surette tehlikeye koyan, bu bakımdan bir huzursuzluk yaratan konu üzerinde önemle durmayı icabettirmiştir.

Şahıslara karşı yapılan tecavüzlerin çeşitli sebepleri arasında suç aleti olan silâhın ehemmiyetli bir yeri vardır. Silâhı olmyan bir kimşenin tecavüzü elbette can kaybına varacak kadar ağır olamaz. Bu kabül suçların önlenemesi için ateşli silâhlarla bıçakların ithali, imali, satılması, satın alınması, taşınması veya bulundurulması hakkındaki hükümlerin bugünkü ihtiyaçlara göre yeniden tertip ve tanzim edilmesine zaruret hâsıl olmuştur. Ateşli silâh ve kesici aletlerle işlenen öldürme ve yaralama fiillerinin miktarı hakkında bir fikir verebilmek için 1947, 1948 ve 1950 yılları içerisinde işlenen bu gibi suçlara bir göz atmak kâfidir. 1947 yılında kesici aletlerle 549 öldürme ve 3847 yaralama ve 1948 yılı içinde 422 öldürme ve 3410 aded yaralama vakası husule geldiği halde 1950 yılı içinde ateşli silâh ve kesici aletlerle işlenen öldürme suçunun yekûnu 1388 e ve yaralama vakasının yekûnu da 8349 a baliğ olmuştur. Yukarda da işaret edildiği üzere bu gibi vaka-

ların gittikçe artarak âdeta memleketin emniyet ve asayişini son zamanlarda tehdit eder bir hal almaya başlamıştır» diyor.

Şimdi arkadaşlar, şu esbabı mucibeden de anlıyoruz ki cinayetler başta olmak üzere işlenen suçlar bugün gittikçe artmaktadır ve artmıştır ve bugün Ceza Kanunundaki müeyyideler bir ibreti müessire olmak vasfını tamamen kaybetmiştir. Bunun şiddetlendirilmesi lâzımdır. Ve hele kasten adam öldürenlere idam cezası verilmesi ve böylece suçların önlenmesi lâzımdır.

Sözünü arkadaşımız, kasten cinayet işleyenlere idam cezası kabul edildiği takdirde bunlara tahfif sebepleri tatbik edilmeyecektir dediler.

Arkadaşlar, 450 nci maddede idam cezası verilecek haller tasrih edilmiştir. Fiilde tahrik sebepleri, yaş, delilik ve saire mevcutsa idam cezalarında bu haller behemahal nazara alınır ve tatbik edilir. 448 nci maddedeki kasten adam öldürenlere de idam cezası verildiği takdirde cezaların şahsileştirilmesi bakımından elbetteki tahfif sebepleri tatbik edilecektir. Bir noktayı arz etmeme müsaadenizi rica edeceğim; 448 nci maddedeki kasten adam öldürme fiiline idam cezası verdiğimiz zaman aceba her kasten adam öldüren kimse idam mı edilecektir. Asla. Elimizde rakamlar mevcuttur. 450 nci madde sekiz benttir. Hepsi de idam cezasını istilzam eden vahim hallerdir. Bugün tatbikatta görülmüyor ki, aşağı yukarı işlenen cinayetlerin yarısı taammüden veya birden fazla kişiler aleyhine işlenen fiillerdir. Rakamlar şudur; idam cezaları senede 7, 8, 9, arasında değişmektedir. Belki biz Af Kanunu çıkardık. Birçok suçlar affa uğradı. İdam Meclisten geçmedi. Ama aftan sonra da işlenen suçlar hakkında kesinleşmiş birçok hükümler vardır. Meclise idam hükmünün tatbiki bakımından da gelen bir talep yoktur. Halbuki cereyan eden vakalar 450 nci maddedeki sekiz fıkradan birkaçına tetabuk etmektedir. Şu halde Ceza Kanunu, mutlaka idamı kabul etmiş olmakla beraber, kasten adam öldüreni idam etmek icabetmez. Zaten bir hakikattir ki, Mahkemei Temyiz baştan aşağı her vakada bir tahfif sebebinin mevcudiyetini kabul ederek cezayı mutlaka maznun lehine tenzilâta tâbi tutmak yolundadır.

Bu itibarla kasten adam öldürenlere 24 se-

ne yerine idam cezasının kabulü, bugün bir realiteye cevap vermek bakımından zaruridir ve memleketin ihtiyacına tam manâsiyle karşılık teşkil edecektir. Şerirlere merhamet memleketeye maraz getirir.

Bu bakımlardan Burhanettin Onat arkadaşı-

mızın önergesinin kabulünü ben de rica ediyorum.

REİS — Müzakerelere devam etmek üzere 24 . VI . 1953 Çarşamba günü saat 15 te toplanmak üzere Birleşimi kapıyorum.

Kapanma saati : 18,20

6. — SORULAR VE CEVAPLAR

A — YAZILI SORULAR

1. — *Kars Mebusu Fevzi Aktaş'ın, Kars'ın iktisadi ve içtimai kalkınmasını temin için Bayındırlık, Tarım, Millî Eğitim, Ekonomi ve Ticaret ve Ulaştırma vekâletleri 1952 yılı bütçelerine normal tertipler dışında ne kadar tahsisat konulduğuna dair sorusuna Maliye Vekili Hasan Polatkan'ın yazılı cevabı (6/999)*

2 . IV . 1953

T. B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine

Aşağıdaki hususun Başvekil tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygı ile rica ederim:

Kars Mebusu
Fevzi Aktaş

1 Mart 1952 gününden 1 Mart 1953 gününe kadar Kars'ın, iktisadi ve içtimai kalkınmasını temin, mahrumiyeti bertaraf için Bayındırlık, Tarım Millî Eğitim, Ticaret, Ekonomi ve Ulaştırma vekâletleri bütçelerine normal bütçe tertipleri dışında kaç lira konmuştur. Bu miktarın ne kadarı bilfiil harcanmıştır? Nerelere tahsis edilmiş ve hangi işler müspet olarak neticelenmiştir.

T. C.

Bütçe ve M. K. G. Müdürlüğü

Bütçe

Sayı : 111117 - 5, 7951 19 . 6 . 1953

Özü : Kars Mebusu Fevzi Aktaş'ın yazılı sorusu hakkında.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

6 . IV . 1953 tarihli ve 6/999/5044/11142 sayılı yazının cevabıdır :

«1 Mart 1952 gününden, 1 Mart 1953 gününe

kadar Kars'ın iktisadi ve içtimai kalkınmasını temin, mahrumiyeti bertaraf için Bayındırlık, Tarım, Millî Eğitim, Ekonomi ve Ticaret ve Ulaştırma vekâletleri bütçelerine normal bütçe tertipleri dışında kaç lira konmuştur. Bu miktarın ne kadarı bilfiil harcanmıştır.

Nerelere tahsis edilmiş ve hangi işler müspet olarak neticelenmiştir.» yolundaki Kars Mebusu Fevzi Aktaş'ın yazılı sorusuna ait cevap ilişiktir.

Saygıyla arz ederim.

Maliye Vekili
H. Polatkan

Kars Mebusu Fevzi Aktaş'ın, Kars'ın içtimai kalkınmasını temin, mahrumiyeti bertaraf için 1953 yılında muhtelif sahalarda yapılan tahsisler hakkındaki soruları cevabıdır

Sorunun muhtelif sahalara taallük eden cevapları aşağıda sırasıyla arzedilmiş bulunmaktadır.

Ancak sorudaki normal bütçe tertipleri dışında yapılan tahsisler denilmek suretiyle ne kasdedildiği sarıh olarak anlaşılamamıştır.

Esasen bütçelere konulan ödenekler dışında sorunun taallük ettiği hizmetlerden yalnız tarım sahasına, Amerikan yardımı karşılık paralar hesabından ayrıca tahsisler yapıldığından, yalnız Tarım Vekâletine ait kısımda bu paralarla yapılan hizmetler tadat edilmiştir.

Diğerleri bittabi bütçe ödenekleri ile yapılan masrafları göstermektedir.

Tarım sahasında :

1. Yeni arazi açmaları için koşum hayvanı ve ekipman kredisi :

Karşılık paralar anlaşmasına dayanılarak

Ziraat Bankasıyla müştereken tatbik edilmekte olan bu proje gereğince Kars merkezine 100 000 Kağızman'a 3 100 ve Göle'ye 25 000 olmak üzere ceman 128 100 liralık plâsman gönderilmiş ve bunlar yani arazi açmaları yapmak üzere koşum hayvanı ve hayvanla çekilen ziraat aletlerine ihtiyacı bulunan çiftçilere Ziraat Bankasının yapmakta olduğu krediler dışında borç olarak verilmiştir.

2. Karşılık paralardan satın alınan nakil vasıtalarından Kars Ziraat Müdürlüğüne bir adet jeep pikap tahsis edilmiştir.

3. Iğdır'ın Kiti Köyü küçük sulama işleri için 11 000 liralık ödenek gönderilmiş ve bu para ile 3 000 - 3 500 dekarlık arazinin sulanması sağlanmıştır.

4. Yine karşılık paralardan alınan tahsisatla satın alınan makinelerden Kars'a 5 adet Pony traktörü, 4 adet Massey - Harpony Mibzer, 5 adet çayır makinesi ve 2 adet biçer - döğör tahsis edilmiş ve bu makineler Kars Vilâyetinde yoncalık kurulması ve çiftçilere yardım işlerinde kullanılmıştır.

Ekonomi ve Ticaret işleri :

1. Iğdır pamuk müstahsıllarını korumak ve fiyatların düşmemesini temin maksadiyle Iğdır Pamuk Tarım Satış Kooperatifleri Birliği emrine, K/857 sayılı karar gereğince, birlikçe yapılacak müdahale mubayaalarını karşılamak üzere Ziraat Bankasının 3 . IV . 1953 tarih ve 431 sayılı yazısıyla (3) milyon lirahak kredi açılmıştır.

2. Kars Vilâyeti küçük sanat işçilerinin mensup oldukları branşlardaki bilgi ve vukuflarını artırmak ve daha rasyonel ve randımanlı çalışmalarını temin gayesiyle Nisan ayı içinde Kars Vilâyetinin Kızılçakçak ve Arpaçay kazalarında iki halıcılık kursu açılması takarrür etmiştir. Kursta muvaffak olacaklara meceanen birer halı dokuma tezgâhı verilecektir.

Millî Eğitim işleri :

1. 1952 yılında Kars İline verilen 130 000 lira ile 5 tane yeni ilkokul binası yapılmış ve 5 köy okulunun inşaatı tamamlanmıştır. Ayrıca 1952 - 1953 ders yılı başında ilkokul öğretmenleri sayısı 619 dan 681 e çıkarılmıştır.

2. Kars lisesine tahsis edilmek üzere 5 000 lira ile bir bina alınmıştır. Okul binaları inşaatı için mahallî teşebbüslere yardım olarak da,

Arpaçay'a : 5 000

Çıldır'a : 5 000

Göle'ye : 1 500

Kağızman'a : 1 000

lira verilmiş, ayrıca Sarıkamış ve Posof ortaokullarına fizik - kimya dersi aletleri gönderilmiş bulunmaktadır.

Arpaçay'da bir ortaokul açılmıştır.

Kars Lisesine bir edebiyat öğretmeni,

Göle Ortaokuluna bir tarih - coğrafya öğretmeni,

Arpaçay Ortaokuluna bir edebiyat grubu öğretmeni,

Arpaçay Ortaokuluna bir toplu dersler öğretmeni verilmiştir.

Kars Akşam Sanat Okulu, Kız Orta Sanat Okulu haline getirilmiş ve bu okulun tamiri için 9 800 lira sarfolunmuştur.

Kars Erkek Sanat Enstitüsünde 7 000 lirahak bir tamir yapılmıştır. Iğdırda bir ilce sabit kursu açılmış ve bu kursa tahsis edilen halkevi binasının tamiri için 1 500 lira gönderilmiştir.

Kız Sanat Okuluna yeniden 1 resim öğretmeni,

Kız Sanat Okuluna yeniden 2 biçki - dikiş öğretmeni,

Erkek Sanat Enstitüsüne 1 edebiyat grubu öğretmeni,

Erkek Sanat Enstitüsüne 2 tesviye öğretmeni,

Erkek Sanat Enstitüsüne 1 demir işleri öğretmeni gönderilmiştir. Mevcut gezici marangozluk kursu 5 ten 6 ya, köy kadınları kursu 9 dan 10 a çıkarılmıştır.

Ulaştırma işleri :

Kars Vilâyetine ulaştırma mevzuunda bütçe dışında bir tahsis yapılmamış olmakla beraber Kars'ın telekomünikasyon ihtiyacını karşılamak üzere bütçe içi 287 205 lira sarfolunmuştur.

Bayındırlık ve yol mevzuunda yapılan işlere gelince :

A) Yol işleri :

1. 1952 Malî yılı Bütçesine ait tatbik edilmiş programa göre, yollar 10. Bölge Müdürlüğüne dâhil Trabzon, Gümüşane, Rize, Erzurum, Çoruh, Kars vilâyetlerindeki Devlet yollarının bakımına 2 486 773 liralık ödenek tahsis edilmiş ve bu meyanda Kars Vilâyeti hududu içinde 520 kilometrelik Devlet yolu bakım altında bulundurulmuştur.

Kars, Artvin, Ağrı şube tesislerinin noksan

işleri için 40 000 liralık ödenek tahsis edilmiştir.

2. 1 Mart 1952 gününden 1 Mart 1953 gününe kadar Kars Vilâyetine Genel Müdürlük 1952 yılı Bütçesine konulmuş olan il ve köy yolları yapım ve yapımına yardım ödeneğinden 1 050 250 lira tefrik edilerek vilâyete gönderilmiştir.

Bu ödenekten bedeli 156 500 lira tutarında olmak üzere 2 adet kar bıçaklı kamyon, 2 adet

5 tonluk mazotlu kamyon ve 1 adet 210 f - e lik kompresör ve teferruatı vilâyete verilmiştir.

Geriye kalan 893 750 lira ve 1951 yılında vilâyete gönderilen yardım ödeneğinden 1952 yılına devredilen 189 670 lira ile birlikte ceman 1 083 420 liradan aşağıda müfredatı gösterilen işler taahhüde bağlanmış olup bu işlere senesi içinde ceman 290 617 lira harcanmış olup mütebakisi 1953 yılında ödenmek üzere devredilmiştir.

Ardahan - Posof yolu hafri.	23+000 - 45+000	189 592.89
Kağızman - Horasan yolu	6+250 - 50+600	242 379.69
Kağızman - Horasan yolu köp.	6+250 - 50+000	86 851 16
Sarıkamış - Karakurt yolu	0+000 - 25+000	24 681.21
Iğdır - Markara yolu menfez ve stabilize	6+000 - 19+000	108 162.78
Kars - Digor yolu	15+000 - 30+000	29 109.75
Kötek köprüsü	Karaurganda	14 450.05
Diken »	Ardahan yolunda	18 285.17
Azar »	Merkezde	6 965 91
Iğdır Markara yolu köp.	13+000 - 51+500	60 752.32
Tuzluca kamışlı köp.	5+000	29 732.57
Digor yolu köprüleri	Muhtelif Klm.	29 963.28

840 926.88

B) Yapı işleri :

1952 yılı Vekâletimiz bütçesinin yatırımlar kısmının 741 nci yapı işleri ve esaslı onarımlar bölümünün muhtelif maddelerine konulan ve munzam bütçe ile verilen ödeneklerden Kars Valiliğine gönderilen ve 1. III. 1952 tarihinden 1. III. 1953 tarihine kadar ele alınan işlerle bunlara bilfiil sarfedilen ödenek miktarı aşağıda gösterilmiştir :

Arpaçay Ceza Evi inş. 37 120.11, inşaat devam ediyor.

Göle İnekhanesi on. 578.20, kışın erken gelmesi dolayısıyla mütaahhide bina teslim edilememiş ve 1953 yılına intikal etmiştir. Bu yıl bitecek.

Kötek Köyünde 60 ev inş. 174 522.10, iş ikmal edilmiştir. Bu evlerin yapımı için 1952 yılında munzam bütçe ile verilen 200 000.— liradan 174 522.10 lirası sarfedilmiştir.

Kars Tapu Sicil Muh. ona. 3 442.65, ikmal edilmiştir.

C) Su işleri :

Mart 1952 gününden 1 Mart 1953 gününe kadar Kars Vilâyetinin iktisadi ve içtimai kalkınmasını temin, mahrumiyeti bertaraf için su işleri bütçesine normal bütçe tertüpleri dışında :

	Tahsisat miktarı Lira
1. Iğdır - Başköy seddesi	650 000
2. Arapkir Mahmuzları	180 000
3. Iğdır ovası haritasının alınması	284 000
4. Köylerde halkın yapacağı su işlerine yardım	284 000

ki ceman bir milyon yüz on dört bin lira tahsisat ayrılmıştır.

2. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, İstanbul 4 ncü Noterliğine mevzuata aykırı olarak yapılan tâyin dolayısı ile ne gibi bir muameleye tevessül edildiğine, Zonguldak Sulh Ceza ve Ağır Ceza mahkemelerinin takviyesinin düşünülüp düşünülmediğine, Devrek ve Ereğli kazaları ceza evleri inşaatına dair sorusuna Adalet Vekili Osman Şevki Çiçekdağ'ın yazılı cevabı (6/1101)

30 . V . 1953

Özet : Adalet Bakanlığından yazılı soru.

T. B. M. Meclisi Yüksek Başkanlığına

1. Tarafımdan ve Bakanlığınızca T. B. M. Meclisine yapılan teklif ve tasarı ile Noter Kanununda tadilât yapılması talep edilmiş ve bu kanun teklif ve tasarısı Meclis tarafından kabul edilerek yürürlüğe konmuştur. Buna rağmen İstanbul Dördüncü Noterliğine, resmen ilân yapılmadan, mevcut noterler içinde ehliyet, kıdem, sicil itibariyle tâyin edilmeleri mümkün olanlar var iken terfie lâyük kimse yok mudur ki, hariçten, kayırılma suretiyle Antalya Avukatlarından bir zatın tâyini eihetine gidilmiştir? Mevzuata aykırı olan bu tâyin hangi Bakan tarafından yapılmıştır? İşbu kanunsuz muameleden dolayı Bakanlığınız tarafından ne gibi bir muameleye tevessül edilmiştir veya edilmesi derpiş olunmaktadır?

2. Zonguldak Sulh Ceza Mahkemesinin, ekli listede görüleceği üzere işi muazzam denecek kadar arttığı, mevcut hâkim muavinlerinin sık sık il içindeki münhal veya izinli zevata vekâlette buldukları ve vatandaşların iş fazlalığı sebebiyle tedirgin oldukları nazara alınarak, Zonguldak İkinci Sulh Ceza Mahkemesinin tesisi veya daimî olarak sulh ceza hâkimine işleri paylaşmak üzere bir hâkim muavininin verilmesi derpiş edilmekte midir?

3. Bartın ve Zonguldak Ağır Ceza mahkemeleri müstakildirler, ancak Zonguldak Ağır Ceza Mahkemesinin işleri diğerine nazaran çok fazladır. Üyelerinden Burhanettin Balyemez ise, rahatsız olup tedavidedir, böyle önemli bir mahkemeye sıhhati tam bir üyenin tâyini, ve

sık sık vâkı olan ârızalar sebebiyle sorgu yargıcınının işlerini sekteye uğratan âzalığı doldurmak üzere ağır ceza heyetine çıkarılmasını önlenmesi ve evvelce ağır cezaya verilen hâkim muavininin ilgasından sonra bugünkü durumu bertaraf etmek üzere, yeniden bir muavinin verilmesi veya Bartın Ağır Ceza Mahkemesinin ilgası ve mürettep hale getirilmesi suretiyle çok fazla olan Zonguldak Ağır Ceza Mahkemesinin takviyesi düşünülmekte midir?

Bunlar yapılamadığı takdirde, yeni kaza haline gelen Eflânı, Safranbolu kazalarının ağır ceza işlerinin Bartın Ağır Ceza Mahkemesine bağlanması mümkün değil midir?

4. Devamlı olarak takip etmekteyim rağmen çok kötü durumda olan Devrek ve Ereğli ilçeleri ceza evi inşaatlarının 1952 - 1953 yılında plâna alındığı evvelce bildirildiği halde, bugüne kadar ihaleye çıkarılmamaları sebebi nedir?

Bu yazılı soruma Adalet Bakanının cevap vermesini rica ederim.

Zonguldak Milletvekili
A. Boyacıgiller

Zonguldak Sulh Ceza Mahkemesi 1951 ve 1952 yıllara giren çıkan iş cetveli

Aylar	1951		1952	
	Giren	Çıkan	Giren	Çıkan
Kânunusani	288	102	194	98
Şubat	263	80	292	219
Mart	299	309	190	190
Nisan	194	184	257	153
Mayıs	280	265	241	229
Haziran	262	220	161	129
Temmuz	224	116	207	185
Ağustos	218	38	208	97
Eylül	164	220	115	172
Teşrinievvel	114	285	261	215
Teşrinisani	247	184	150	231
Kanunuevvel	257	172	227	153
Toplam	2810	2175	2503	2071
Talimatlar	1030	1030	1335	1335

T. C.
Zonguldak 3. II. 1953
C. M. U. liği
Sayı :
Genel : 153 V.
Özel : 163

Öz : Burhanettin Balyemez H.

Zonguldak Ağır Ceza Mahkemesi Reisliğine
Aza Burhanettin Balyemez'in 26. I. 1953 tarihinden itibaren hastalığı sebebiyle izni iki ay 9 gün uzatıldığı, bu sürenin sonunda 4598 sayılı Kanunun 9 ncu maddesinin uygulanma şeklini gösterir yönetmeliğin 10 ncu maddesine göre tedavi edildiği müesseseden hastalığının tamamen geçtiğine ve görevinin gereği gibi yapmaya mâni bir hali kalmadığına dair rapor ibraz etmedikçe işe başlattırılmaması Vekâletin Zatişleri ifadeli 29. I. 1953 gün ve 45/187 sayılı yazışıyle bildirilmiştir.

Malûmat husulü rica olunur.

C. M. U.
Kudret Karabay
İmza

T. C.
İstanbul
C. M. U. liği
Sayı : 953/161

Zonguldak C. M. U. liğine

Misafir bulunduğu Ankara'da Ankara Pa-las Otelinde asabi bulran geçirip o yer Nümu-ne Hastanesince Bakırköy Akıl Hastanesine sevkına lüzum görüldüğü Ankara C. M. U. liğinin 3. I. 1953 gün ve 3/46 sayılı yazısı ile bildirilen ve memur refakatinde 5. I. 1953 tarihinde memuriyetimize gelen Zonguldak Ağır Ceza Mahkemesi Üyesi Burhanettin Balyemez gereken müşahede ve tedavisi yapılmak üzere yine memur refakatinde mezkûr hastaneye sev-kedilerek aynı günde yatırılıp tedavi altına alınmış ve keyfiyet Yüksek Vekâlete arzedilmiştir.

Bilgi edinilmesi rica olunur.

Ankara ve Zonguldak C. M. U. liğine yazılmıştır. 5. I. 1953

İst. C. M. U. M.

Ağır Ceza Mahkemesi Reisliğine
İstanbul C. U. M. liğinin yazıları aynen yu-karıya çıkarılmıştır. Bilgi edinilmesi rica olu-nur. 9. I. 1953

T. C.
Adalet Bakanlığı 17. VI. 1953
Zatişleri Genel Müdürlüğü
Sayı: 906/97

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
Kanunlar Müdürlüğü ifadeli 4. VI. 1953 gün ve 6/1101-5406-11876 sayılı yazıya K.

Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgil-ler tarafından verilip Vekâletimize tevdi buyu-rulan yazılı soru önergesi tetkik edildi.

1. Hasan Menemencioglu'nun ölümü ile açıl-an İstanbul Dördüncü Noterliğine imtihansız ve imtihanla Noter olma vasıf ve şartlarını ta-şayan tâliplerin gerekli vesikalarla birlikte bir ay içinde müracaat etmeleri lüzumu 4.VIII.1952 tarihli Milliyet Gazetesi ve 7. VIII. 1952 ta-rihli Resmî Gazete ile ilân olunmuş ve eski Adalet Vekili Rükneddin Nasuhioğlu tarafın-dan, tâlipler arasında bulunan Antalya Baro Başkanı Kâzım Azamet'in mezkûr Noterliğe tâ-yini uygun görülmüştür.

Noterlik Kanununun 5928 sayılı Kanunla değiştirilen 19 ncu maddesinin birinci fıkrasın-da, «Noterler, sicil ve kıdemleri müsait olduğu ve açık yer de bulunduğu takdirde 8 nci mad-dede yazılı ilâna lüzum görülmeksizin geliri daha yüksek olan bir Noterliğe muvafakate-riyle tâyin olunabilirler.» İkinci fıkrasında da, «8 nci madde hükümleri yukardaki fıkranın tat-bikından sonra uygulanır» denilmektedir. 19 ncu maddenin bu iki fıkrası birlikte mütalâa edildiği takdirde bundan çıkan mâna, bir No-terliğin açılması halinde Vekâletin dilediği tak-dirden mevcut Noterlerden açık Noterliğe tâlip olan varsa bunu tâyin edebileceği gibi yapıla-cak ilân üzerine hariçten müracaat edecek No-ter olmak vasıf ve şartlarını haiz her hangi bir tâlibi de tâyin edebilecektir. 19 ncu maddenin birinci fıkrasının sonundaki «tâyin olunabilir» ibaresi bunu sarahaten göstermektedir. Eğer mezkûr fıkra, «tâyin olunurlar» şeklinde ted-vin edilmiş olsaydı belki bu takdirde münhal

noterliğe noterler arasından her hangi bir tâlip varsa bunun tâyini mecburiyeti mevzuubahis olabilirdi. Bu bakımdan İstanbul Dördüncü Noterliğine tâlip başka noterler mevcut iken yapılan ilân üzerine müracaat eden ve noter olmak vasfı ve şartlarını haiz bulunan Antalya Baro Başkanı Kâzım Azamet'in tâyinde kanuna aykırı bir cihet yoktur. Bu itibarla bu tâyin muamelesi dolayısıyla vekâlet tarafından her hangi bir muameleye tevessül edilmiş değildir.

2. 1953 yılı Bütçesiyle alınan kadro ve tahsisat üzerine, diğer bütün mahkemeler meyanında Zonguldak mahkemelerinin durumu ve iş ve dâva miktarı da tetkik edilmiş ve bu yer Sulh Ceza Mahkemesinin işinin fazla olduğu görüldükçe 18. III. 1953 tarihinde burada ikinci bir sulh ceza mahkemesi kurulmuş ve Zonguldak kadrosuna bir hâkim muavini de ilâve edilmiştir.

3. — Zonguldak Adli Teşkilâtında, bir ağır ceza reisi, iki ağır ceza âzası, iki asliye hukuk hâkimi, bir asliye ceza hâkimi, iki sulh hâkimi, üç hâkim muavini, bir Cumhuriyet müddeiumumisi, üç müddeiumumi muavini ve bir sorgu hâkimi kadrosu mevcuttur.

Hasta bulunan Ağır Ceza Âzası Burhanettin Balyemez'in rapor ve izin müddeti 4. VII. 1953 tarihinde sona ermekte ve münhal bulunan iki hâkim muavininin tâyinleri de derdest bulunmaktadır. Bunlar yakında vazifelerine başladıklarında kadro durumu normal hale gelmiş olacaktır.

4. Bartın Ağır Ceza Mahkemesinin ilgası ve ya mürettep hale getirilmesi mevzuubahis olamaz. Ancak Eflâni ve Safranbolu kazaları ağır ceza işlerinin, Zonguldak'tan alınarak Bartın Ağır Ceza Mahkemesine bağlanması hususundaki müracaat tetkik edilmekte olup neticesine göre gereği yapılacaktır.

5. 1953 yılında tadil ve tamiri kabil olmayacak derecede harap bulunan ve hükümlü hareketi fazla olan ceza evlerinden ancak mahdut miktarının yapılması kabil olabilecektir.

Gelecek yıl bütçesiyle temin edilecek tahsisattan durumlari daha gayrimüsaait bulunan ceza evlerinin sırasını takiben Karadeniz Ereğlisi'nde yeni bir ceza evi inşası için not alınmıştır.

Mezkûr ilcede yeni bir ceza evi inşasının 1952 veya 1953 programına alındığına dair mahalline kesin mahiyette şimdiye kadar bir tebligat yapılmış olmayıp ancak B. tipi bir binanın inşası düşünüldüğü bildirilmiştir.

Bu sene mahdut sayıda yapılabilecek A. tipi ceza evleri arasına 45 000 lira keşif bedelli Devrek Ceza Evi de ithal edilmiştir.

Keyfiyet saygı ile arz olunur.

Adalet Vekili
O. Ş. Çiçekdağ

3. — *Trabzon Mebusu Hamdi Orhon'un, Trabzon Vilâyeti dâhilinde Sürmene Kazasında ikinci bir ağır ceza mahkemesinin kurulup kurulmayacağına dair sorusuna Adalet Vekili Osman Şevki Çiçekdağ'ın yazılı cevabı (6/1110)*

5. 6. 1953

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Trabzon Vilâyeti dâhilinde ikinci bir ağır ceza mahkemesi kurulması için bütün unsur ve zaruretlere binaen Trabzon Adalet Komisyonu kararıyla Trabzon'da ikinci bir ağır ceza mahkemesinin Sürmene'de kurulması 30. 4. 1953 tarih ve 654 sayılı yazı ile Trabzon Saveliğmdan Adalet Bakanlığına arz edilmiştir.

Trabzon doğusunda Araklı, Sürmene, Of, Çaykara kazalarını ihtiva eden ve bir vilâyet nüfusu kadar nüfusu bulunan 150 089 nüfuslu bu bölgenin merkezi Sürmene'de mürettep bir ağır ceza teşkilâtı kurulması adaletin süratle teessüs, tecelli ve tahakkuku için zaruridir. Trabzon Ağır cezasının vâridesi 400 e balığ olmaktadır. Bu vâridenin 200 ü yukarıda arzylediğim bölgededir. Mürettep ağır ceza için pek mali külfet de olmayacağına göre, Trabzon Vilâyeti dâhilinde Sürmene'de ikinci bir ağır ceza mahkemesinin kurulup kurulmayacağına dair yazılı olarak Sayın Adalet Bakanlığınca cevaplandırılmasını arz ve rica ederim.

Trabzon Milletvekili
Hamdi Orhon

T. C.

Adalet Vekâleti

Zatişleri Umum Müdürlüğü 17. VI. 1953
Sayı : 907/96

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Kanunlar Müdürlüğü ifadeli 6. VI. 1953
gün ve 6/1110 - 5428 - 11939 sayılı yazıya K.

Trabzon'un Sürmene Kazasında mürettep bir ağır ceza mahkemesi kurulup kurulamayacağı hakkında Trabzon Mebusu Hamdi Orhon tarafın-

dan verilen yazılı soru önergesi tetkik edildi.

Trabzon Ağır Ceza Mahkemesine, 1952 yılı içinde 268 yeni iş gelmiş, bir evvelki seneden devredilen 125 ve Temyiz Mahkemesinden bozulup iade edilen 24 dâva evrakiyle birlikte 1952 ~~senesindeki~~ mecmu dâva miktarı 417 den ibaret bulunmuş ve bundan 227 si senesi içinde intaç edilerek 190 dâva dosyası da 1953 yılına devredilmiştir.

Buna göre Trabzon Ağır Ceza Mahkemesi, diğer ağır ceza mahkemeleri arasında iş itibarıyla 18 nci sırada gelmektedir. Vekâletimizce, bütçe ve kadronun imkân ve müsaadesi nispetinde ve program dâhilinde zaruri görülen yerlerde yeniden teşkilât yapılması veya mevcut mahkemelerin takviyesi cihetine gidilmektedir. Yeniden kadro elde edildiği takdirde diğerleri meyanında Sürmene Kazasında da mürettep ağır ceza mahkemesi kurulması icap edip etmiyeceği üzerinde ayrıca durulacaktır.

Keyfiyet saygı ile arz olunur.

Adalet Vekili
O. Ş. Çiçekdağ

4. — *Bolu Mebusu Kâmil Kozak'ın, ortaokul binası yaptıran müteşebbis derneklere yardım için 1952 ve 1953 yılları Millî Eğitim bütçeleriyle ayrılmış olan tahsisatın ne suretle ve hangi kasabalar derneklerine tevzi edildiğine dair sorusuna Millî Eğitim Vekili Rifka Salim Burçak'ın yazılı cevabı (6/1072)*

30 . V . 1953

Büyük Millet Meclisi Riyasetine

Aşağıda yazılı sorularımın Millî Eğitim Vekâletince yazılı olarak cevaplandırmasına delâlet buyurulmasını saygılarımla rica ederim.

Bolu Mebusu
Kâmil Kozak

1. 1952 yılı Millî Eğitim Bütçesinde ortaokul binası yaptıran müteşebbis derneklere yardım için ayrılan ve sene ortasında yapılan ilâve ile 1 500 000 liraya balığ olan tahsisat ne suretle ve hangi kasabalar derneklerine tevzi edilmiştir. (Bu tevziatın tamamına ait cetvelin bir suretiyle birlikte)

2. 1953 yılı Millî Eğitim Bütçesinde ortaokul binası yaptıran müteşebbis derneklere yardım için ayrılan ve vâkı müracaatımızda tamamen tevzi edilmiş bulunduğu Sayın Vekil tara-

findan şifahen bildirilmiş olan 1 500 000 lira tahsisat ne suretle ve hangi kasabalar derneklerine tevzi edilmiştir. (Bu tevziatın da tamamına ait cetvelin bir sureti ile birlikte)

3. Ortaokul binası yaptıran derneklere yardım yapılırken ne gibi şartlar aranmaktadır?

4. Yapılan yardım miktarının tâyinine esas olan ölçüler nelerdir?

T. C.

Millî Eğitim Vekâleti 18.VI.1953
Orta Öğretim Umum Müdürlüğü

Hesap Ş.

Sayı: 001, 13320

Özet : Bolu Mebusu Kâmil Kozak'ın yazılı soru önergesi H.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Genel Kâtip, Kanunlar Müdürlüğü sôzü ile alınan 22 Mayıs 1953 tarihli, 6/1072-5335/11721 sayılı yazıları karşılığdır:

Bolu Mebusu Kâmil Kozak tarafından verilen yazılı soru önergesinin cevabı ilişik olarak sunulmuştur.

Saygılarımla arz ederim.

M. Eğitim Vekili
R. S. Burçak

Bolu Mebusu Kâmil Kozak'ın T. B. M. M. Reisliğinin 22 Mayıs 1953 tarihli, 6/1072-5335/11721 sayılı yazısına ilişik olarak alınan ve 1952, 1953 bütçelerindeki yardım ödeneklerinin sureti tevzii hakkındaki yazılı soru önergesinin cevabıdır:

1. 1952 yılı Bütçesinin 743 nü (İl ve ilçe merkezlerinde halk tarafından yaptırılan okul binaları için müteşebbis derneklere yardım) bölümünden alınan 1 500 000 liralık ödeneğin dağıtımına ait liste ilişiktir.

(Liste : 1)

2. 1953 yılı Bütçesinin 743 nü (Vilâyet ve kaza merkezlerinde halk tarafından yaptırılan okul binaları için müteşebbis derneklere yardım) bölümünün 10 nü (Ortaokul binası yaptıran müteşebbis derneklere) maddesinden alınan 1 500 000 liralık ödeneğin dağıtımına ait liste ilişiktir.

(Liste : 2)

3. Ortaokul binası yaptıran derneklere yardım yapılırken göz önünde bulundurulmuş şartlar:

a) Yeni bir ortaokul binası yaptırmak veya mevcut bir binayı satın alarak ortaokulun ihtiyacına elverişli bir duruma getirmek maksadıyla bir dernek kurulması ve derneğin faaliyete geçmiş bulunması,

b) Yeni bina yaptırılması halinde bu derneğin, yeteri kadar arsa ve imkânlarına göre de para, malzeme (Taş, kum, kireç, kereste, demir, çivi, çimento ve saire) sağlaması,

c) Mevcut bir binanın ortaokula tahsisi halinde de bu binanın o muhitin ihtiyacı için lüzumlu yerleri ihtiva edecek şekilde dernekçe tadil ve tamirlerinin ele alınmış olması lâzımdır.

4. Yardım ödeneğinin dağıtımında derneklere yapılacak yardımın miktarlarını tesbitte göz önünde bulundurulmuş bazı esaslar şunlardır:

a) Yardım ödeneği isteyen yerlerin sayısı ile istenilen yardımların miktarı,

b) Mahallen yapılan hazırlıkların derecesi,

c) İmkânları müsait olmayan yerlerin bir an evvel ortaokula kavuşturulması,

d) İmkânları müsait olup da henüz bu hususta teşebbüse geçmemiş bulunan yerlerdeki müteşebbis derneklerin teşviki,

e) Her ders yılında öğretmen kadrosu imkânları dâhilinde bir an evvel ortaokul açılması kararlaştırılan ilçe ve bucak merkezlerindeki ortaokul binalarının eksik kalan kısımlarının tamamlanmasının temini.

1952 Bütçe yılında alınan yardım ödeneğinin dağıtımına ait liste

İli	İlçesi	Verilen ödenek
Afyon	Şuhut O. O.	15 000
Amasya	Gümüşhacıköy »	13 000
Ankara	Ayaş »	17 000
»	Beypazarı »	15 000
»	Polatlı »	20 000
»	Ş. Kocahisar »	4 000
»	Kalecik »	4 100
»	Çubuk »	5 000
»	Haymana »	5 000
»	Keskin »	5 000
»	Kızılcahamam »	7 500
Ankara	Nallıhan O. O.	1 000
»	Yenimahalle »	2 000
Antalya	Alanya »	10 000
»	Korkuteli »	10 000
»	Akseki »	500
»	Finike »	5 000
Aydın	Karacasu »	10 500
»	Koçarlı »	20 000
»	Yenipazar (Bucak)	8 000
»	Bozdoğan	9 500
Balıkesir	Burhaniye O. O.	10 000
»	İvrindi »	5 000
»	Manyas »	1 000
Bilecik	İnönü (Bucak) »	18 000
»	Osmaneli	5 000
»	Gölpazarı O. O.	5 000
Bingöl	Kiği »	20 000
Bitlis	Ahlat »	10 000
Bolu	Düzce »	30 000
»	Gerede »	3 000
Burdur	Bucak »	7 000
»	Tefenni »	8 000
»	Yeşilova »	7 000
Bursa	Yenişehir »	5 000
»	Orhangazi »	10 000
»	Karacabey »	1 000
Çanakkale	Ayracık »	5 000
»	Çan »	13 000
»	Ezine »	2 000
»	Yenice »	8 000
Çankırı	İlgaz »	5 000
»	Kurşunlu »	5 000
Çoruh	Şavşat »	5 000
»	Fındıklı »	20 000
Çorum	Alaca »	9 700
»	Mecitözü »	5 000
Denizli	Acıpayam »	8 000
»	Buldan »	3 000
»	Çal »	18 000
»	Çivril »	5 000
»	Sarayköy »	12 000
»	Tavas »	3 000
Diyarbakır	Bismil »	1 500
»	Ergani »	5 000
»	Lice »	30 000
»	Silvan »	14 000
»	Çermik »	10 000

İli	İlcesi	Verilen ödenek	İli	İlcesi	Verilen ödenek		
Edirne	Keşan	O. O.	15 000	Kocaeli	Sapanca (Bu- cak) O. O.	20 000	
Elâzığ	Ağın	»	5 000	»	Karasu	5 000	
»	Palu	»	10 000	Konya	Beyşehir O. O.	2 500	
Erzincan	Refahiye	»	5 000	»	Kadınhanı	»	2 500
Erzurum	Aşkale	»	5 000	»	Ereğli	»	1 500
»	Hınıs	»	5 000	Kütahya	Gediz	»	10 000
»	Tortum	»	5 000	Malatya	Adıyaman	»	3 000
Eskişehir	Mihalıççık	»	5 000	»	Hekimhan	»	8 000
»	Seyitgazi	»	20 000	»	Kâhta	»	10 000
Giresun	Tirebolu	»	5 000	Manisa	Eşme O. O.	5 000	
»	Bulancak	»	13 000	»	Kırkağaç	»	20 000
Gümüşane	Torul	»	5 000	»	Soma	»	5 000
»	Kelkit	»	5 000	Maraş	Andırın	»	13 000
»	Şiran	»	5 000	»	Afşin O. O.	6 000	
Hatay	Kırıkhan	»	10 000	Mardin	Cizre	»	20 000
»	Reyhanlı	»	15 000	»	Derik	»	10 000
İçel	Mut	»	20 000	»	Nusaybin	»	10 000
İsparta	Eğridir	»	18 000	Muğla	Köyceğiz	»	7 000
»	Ş. Karaağaç	»	5 000	»	Yatağan	»	15 000
»	Senirkent	»	5 000	Muş	Bulanık	»	15 000
»	Atabey (Bucak)	»	5 000	»	Malazgirt	»	25 000
İstanbul	Yalova	O. O.	2 500	Niğde	Gülşehir O. O.	4 000	
İzmir	Seferihisar	»	8 000	»	Ulukışla	»	3 000
»	Kemalpaşa	»	10 000	Ordu	Gölköy	»	20 000
»	Kınık	»	5 000	Rize	Merkez	»	20 000
»	Çeşme	»	1 500	»	Çayeli O. O.	25 000	
Kars	Arpaçay	»	5 000	»	Pazar	»	10 000
»	Çıldır	»	5 000	Samsun	Alaçam O. O.	3 000	
»	Göle	O. O.	1 500	»	Havza	»	11 150
»	Kağızman	»	1 000	»	Lâdik	»	13 085
Kastamonu	Araç	»	2 000	»	Terme	»	18 000
»	Cide	»	3 000	»	Kavak	»	29 000
»	Kargı	»	10 000	Seyhan	Kadirli O. O.	1 500	
Kayseri	Develi	»	6 000	»	Karaisali	»	500
»	Bünyan	»	18 000	Siird	Beşiri	»	5 000
»	İncesu	»	16 000	Sinob	Ayancık	»	10 000
»	Ürgüp	»	16 000	»	Boyabat	»	16 000
»	Yeşilhisar	»	5 000	»	Gerze	»	10 000
»	Gesi	»	3 000	Sivas	Gürün	»	14 000
Kırklareli	Babaeski	»	1 350	»	Koyulhisar	»	500
Kırşehir	Kaman	»	10 000	»	Suşehri	»	11 000
»	Mucur	»	11 500	»	Yıldızeli	»	7 500
»	Çiçekdağı	»	10 000	»	Şarkışla	»	10 000
Kocaeli	Geyve	O. O.	765	»	Zara O. O.	600	
»	Gölcük	»	13 000	Tekirdağ	Malkara	»	20 000
»	Kandıra	»	10 000	»	Şarköy	»	3 000
»	Karamürsel	»	3 000				

İli	İlcesı	Verilen ödenek
Tokad	Reşadiye	5 000
»	Turhal O. O.	10 000
Trabzon	Beşikdüzü (Bucak)	5 000
»	Of »	18 000
»	Sürmene »	7 000
»	Maçka »	5 000
»	Çaykara »	5 000
»	Vakfıkebir »	2 000
Tunceli	Hozat »	25 000
»	Pülümür »	15 000
»	Ovacık »	5 000
»	Nazimiye »	5 000
»	Kalan »	3 000
Urfa	Siverek »	10 000
»	Birecik »	10 000
Yozgad	Boğazlıyan »	1 250
»	Akdağmadeni »	500
Zonguldak	Safranbolu »	3 000
»	Çaycuma »	2 500
Yekûn		1 500 000

1953 Bütçesiyle 743 nü bölümün 10 neu madde sinden alman yardım ödeneğinin dağıtımına ait

İste

İli	İlcesı	Verilen ödenek
Afyon	Çay (Bucak)	10 000
Ağrı	Eleşkirt	10 000
Amasya	Gümüşhacıköy	5 000
Antalya	Finike	15 000
»	Korkuteli	7 000
»	Alanya	4 000
Aydın	Bozdoğan	15 000
Ankara	Ayaş	10 000
»	Haymana	5 000
»	Kalecik	5 000
»	Ş. Kocahisar	10 000
»	Çubuk	4 000
Balıkesir	Bigadiç	20 000
»	İvrindi	1 000
»	Sındırgı	5 000
»	Kepsut	10 000

İli	İlcesı	Verilen ödenek
Bilecik	Gölpazarı	8 000
»	İnönü (Bucak)	5 000
»	Osmaneli	8 000
»	Pazaryeri	10 000
Bingöl	Kiği	15 000
Bitlis	Ahlat	5 000
»	Tatvan	5 000
Bolu	Akçakoca	5 000
»	Düzce	20 000
»	Gerede	5 000
»	Göynük	5 000
Burdur	Merkez	5 000
»	Bucak	5 000
»	Göhlisar	5 000
»	Tefenni	5 000
»	Yeşilova	5 000
Bursa	Orhangazi	5 000
»	İznik	5 000
Çankırı	İlgaz	7 500
»	Kurşunlu	7 500
Çoruh	Ardanuç	20 000
»	Fındıklı	4 000
»	Yusufeli	20 000
Çorum	Merkez	20 000
»	Alaca	5 000
»	Mecitözü	8 000
»	Osmançık	5 000
Denizli	Acıpayam	5 000
»	Buldan	5 000
»	Çal	15 000
»	Çivril	5 000
»	Sarayköy	5 000
»	Tavas	5 000
Diyarbakır	Bismil	20 000
»	Çermik	5 000
»	Silvan	8 000
Edirne	Keşan	10 000
Elâzığ	Ağın (Bucak)	10 000
»	Palu	30 000
Erzincan	Refahiye	10 000
Erzurum	Aşkale	6 000
»	İspir	10 000
»	Tortum	20 000
»	Hınıs	10 000
Eskişehir	Merkez	10 000
Gaziantep	İslâhiye	10 000
»	Nizip	5 000

İli	İlçesi	Verilen ödenek	İli	İlçesi	Verilen ödenek
Giresun	Tirebolu	5 000	Manisa	Gördes	28 000
Gümüşane	Merkez	25 000	»	Kırkağaç	15 000
Hatay	Kırıkhan	12 000	Maraş	Pazarcık	8 000
»	Reyhanlı	22 000	»	Elbistan	6 000
İsparta	Atabey (Bucak)	10 000	»	Andırın	8 000
»	Eğridir	5 000	»	Afşin	7 000
»	Sütçüler	5 000	Mardin	Cizre	10 000
»	Senirkent	5 000	Muğla	Bodrum	10 000
»	Ş. Karaağaç	5 000	»	Yatağan	20 000
İstanbul	Heybeliada	25 000	Muş	Bulanık	8 000
»	Şile	8 000	»	Malazgirt	8 000
»	Yalova	1 000	Niğde	Çamardı	25 000
İzmir	Kemalpaşa	5 000	»	Aksaray	2 000
»	Kınık	5 000	»	Gülşehir	1 000
»	Seferihisar	5 000	Ordu	Gölköy	10 000
»	Karaburun	5 000	Rize	Merkez	60 000
Kars	Çıldır	15 000	»	Çayeli	8 000
Kastamonu	Küre	5 000	»	İkizdere	5 000
»	Cide	2 000	Samsun	Terme	15 000
»	Abana	10 000	»	Kavak	20 000
Kayseri	Bünyan	15 000	»	Lâdik	4 000
»	Ürgüp	10 000	Seyhan	Kadirli	5 000
»	İncesu	5 000	»	Karaisalı	10 000
Kırklareli	Vize	5 000	»	Kozan	5 000
»	Babaeski	5 000	»	Saimbeyli	5 000
Kırşehir	Kaman	15 000	Siird	Beşiri	10 000
»	Mucur	15 000	Sinob	Boyabat	5 000
Kocaeli	Akyazı	8 000	»	Gerze	30 000
»	Gebze	5 000	Sivas	Şarkışla	10 000
»	Karamürsel	3 000	»	Gürün	15 000
»	Kandıra	5 000	»	Gemerek	5 000
»	Gölcük	5 000	»	Yıldızeli	15 000
»	Karasu	9 000	Tekirdağ	Malkara	20 000
Kütahya	Gediz	10 000	Tokad	Reşadiye	5 000
»	Uşak	11 000	»	Turhal	10 000
Konya	Karapınar	10 000	Trabzon	Maçka	5 000
»	Kadınhanı	10 000	»	Sürmene	9 000
»	İlgın	5 000	»	Vakıkebir	5 000
»	Bozkır	10 000	Tunceli	Hozat	10 000
»	Çumra	5 000	»	Nazimiye	40 000
»	Ereğli	2 000	»	Pülümür	5 000
Malatya	Akçadağ	10 000	»	Ovacık	5 000
»	Hekimhan	5 000	Urfa	Sürüç	5 000
»	Pütürge	4 000	»	Siverek	5 000
Manisa	Demirci	5 000	Van	Başkale	10 000
»	Eşme	5 000	»	Özalp	8 000

İli	İlcesi	Verilen ödenek
Yozgad	Yerköy	15 000
Zonguldak	Ulus	10 000
Yekûn		1 500 000

5. — *Erzincan Mebusu Sabit Sağıroğlu'nun Kemah Kazasına bir doktor ve bir ebe t yininin düşünülüp düşünülmediğine dair sorusuna Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili Ekrem Hayri  st ndağ'ın yazılı cevabı (6/1079)*

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına Bağlı olarak sunduğum  nergenin Sayın Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına tevdi ve yazılı olarak cevaplandırılmasının temin ve delâlet buyurulmasını saygılarımla arz ederim.

Erzincan Mebusu
S. Sağıroğlu

Yüksek Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletine
Kemah kazasında senelerdenberi ebe olmadığı gibi bir seneye yakın bir zamandanberi doktor da yoktur. Kazanın sıhhi işleri tek bir sıhhiye memurunun elinde kalmıştır. Bu yüzden malı durumları müsait olan hastalar vilâyet merkezine ve doktorun bulunduğu yerlere gitmekte iseler de ağır hasta olanlar veya malı kudreti olmıyanlar, doktorlu yerlere gidememektedirler.  ocuk hastalıkları ise pek fazladır. Hele doğum vakaları iptidai bir halde ve tabiatıyla başbaşa bırakılmıştır.

Aynı zamanda doktorsuzluk, evlenme gibi medeni ve lüzumlu muamelelerin matlup bir şekil ve süratte yapılmasına da engel olmuştur. Bunlardan başka bâzi adli tahkikat için Erzincan'dan doktor getirilmek veya al kadarlar oraya gönderilmek suretiyle Hazinenin ve eşhasın ızrarını mucip olmakla beraber bâzi hallerde de suğun vasıf ve mahiyetinin değiştirilmesine ve delillerinin zıyama sebep olacağı da vârit bulunmuştur.

Yukarıda arzettiğim ıstırap ve mahzurlar hakkında mektuplar ve telgraflar almaktayım. şifahi müracaatlar dahi vâkı olmakta ve tevali etmektedir. şahsi bilgim de bu merkezdedir.

Kemah Kazası halkının, doktorsuzluk ve ebesizlik yüzünden mâruz kaldığı m şk l tı yu-

karda arzettim. Hayat endişesi içinde g r nmakta olan halkın bu mübrem sıhhat ve hayatıyla alâkadar isteklerinin yerinde ve muhik olduğunun takdir buyurulacağından emin olarak müsterih bulunuyorum.

Bu kazaya bir doktor ve ebenin gönderilmesine müsaade buyurulmasını hassaten ıstırah ve m ruzatımın yazılı olarak cevaplandırılmasını en üstün saygı ve hürmetlerimle rica ederim.

Erzincan Mebusu
S. Sağıroğlu

T. C.
Sa. ve So. Y. Vekâleti 22. VI. 1953
Vekil
919

T. B. M. Meclisi Yüce Riyasetine
K: 27. V. 1953 gün ve 6/1079 - 5361/11789 sayılı yazılarına.

Erzincan'ın Kemah Kazasına Dr. Ethem Sepkenci adında bir tabip tâyin edilmiş ise de bu görevi kabul etmediği anlaşıldığından m stafi sayılması eihetine gidilmiş ve bir münasibi ile bir ebenin tâyini de göz önüne alınmıştır.

Durumu Erzincan Mebusu Sabit Saroğlu'nun yazılı sorusuna cevaben bildirir,
Saygılarımı arz ederim.

Sa. ve So. Y. Vekili
Dr. E. H.  st ndağ

6. — *Sinob Mebusu Server Somuncuoğlu'nun, İstanbul'da Beşiktaş Abbasağa Mahallesiinde oturan Burhan Karadağı'nın, İstanbul Emniyet Teşkil tınca d v ld ğ n n doğru olup olmadığına ve bu hususta İstanbul Cumhuriyet Müddeiumumiliğine vâkı şikâyet üzerine ne muamele yapıldığına dair sorusuna, Adalet Vekili Osman şevki  iğekdağ'ın yazılı cevabı (6/1007)*

T. B. Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına
Aşağıda arzedilen sorunun Adalet Vekili tarafından yazılı olaak cevaplandırılmasına yüksek del letlerini saygı ile rica ederim.

6. IV. 1953

Sinob Milletvekili
Server Somuncuoğlu

İstanbul'da Beşiktaş Abbasağa Mahallesi Akmazceşme Sokak numara 51 de oturuğunu beyan eden Burhan Karadağı adındaki vatan-

daş yolladığı mektupta İstanbul Emniyet Teşkilâtının kendisini meçhul suçların faili olarak sık sık çağırdığını ve hürriyetini haksız yere tahdit ettiklerini bildirdikten sonra 16 . III . 1953 tarihinde yeni bir muameleye mâruz kaldığını ve dövüldüğünü ve bu yüzden şikâyet ettiyse de bir netice alamadığını ilâveten yazmış bulunmaktadır. Bu durum karşısında adı geçen vatandaşın:

1. Tahkikat sırasında dövülüp dövülmediğinin;

2. İstanbul Cumhuriyet Müddeiumumiliği hazırlık ve soruşturma bürosuna 953/239 sayılı şikâyet dosyası üzerine ne muamele yapıldığının yazılı olarak cevaplandırılması rica olunur.

T. C.

Adalet Vekâleti

22 . VI . 1953

C. İş. U. Müdürlüğü

Özel No. 20007

Özü : Sinob Mebusu Server Somuncuoğlu'nun yazılı sual tavriri H.

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

8 . IV . 1953 gün ve Genel Kâtip Kanunlar Müdürlüğü 6/1007-5059/11171 sayılı Y. K.

Yazılarına bağlı Sinob Mebusu Server Somuncuoğlu'nun sual tavririnde; Burhan Karadayı adındaki şahsın İstanbul Emniyet teşkilâtınca meçhul suçların faili olarak sık sık çağırıldığı, haksız yere hürriyetinin tahdit edildiği ve 16 . III . 1953 tarihinde mâruz kaldığı yeni bir muameleden dolayı vukubulan şikâyetinden bir netice alamadığı, mumaileyh Burhan Karadayı'nın mektupla vâki işarına atfen bildirilecek;

1. Adı geçen vatandaşın tahkikat sırasında dövülüp dövülmediği,

2. İstanbul Cumhuriyet Müddeiumumiliği hazırlık soruşturma bürosu 953/239 sayılı şikâyet dosyası üzerine ne muamele yapıldığı,

Hususlarının yazılı olarak Vekâletimce cevaplandırılması istenmiş bulunmaktadır.

Sirkeci, Meserret Otelinde müsafir bulunan Muhittin Barutçu, 21 . III . 1953 tarihinde İstanbul Emniyet İkinci Şube Müdürlüğüne müracaat ederek; yatmakta olduğu odadan sabahleyin helâyâ gittiği esnada yastığı altındaki

3152 lira 50 kuruşun meçhul şahıs tarafından çalındığını ihbar etmesi üzerine yapılan tahkikatta, suçun Burhan Karadayı tarafından işlendiği kanaat ve neticesine varılarak bu yolda tanzim edilip 23 . III . 1953 günü saat 14 te karakola celbedilen Burhan Karadayı ile birlikte 25 . III . 1953 tarihinde Cumhuriyet Müddeiumumiliğine gönderilen hazırlık tahkikatı evrakı, maznunun sorgusunun yapılması için Eminönü Sulh Ceza Hâkimliğine tevdi olunmuş ve bu hâkimlikçe de serbest bırakılmasına aynı günde, yani 25 . III . 1953 tarihinde karar verilmiştir.

Ertesi günü Burhan Karadayı hakkında Türk Ceza Kanununun 491/4, 522 ve 526 ncı maddelerine tevfiikan duruşma yapılmak üzere mezkûr sulh ceza mahkemesinde âmme dâvası açılmıştır.

Burhan Karadayı 25 . III . 1953 günü saat 19 da Cumhuriyet müddeiumumiliğine verdiği istidada; başka bir hâdiseden dolayı aleyhlerinde yaptığı şikâyetten muğber olan emniyet ikinci şube memurları tarafından celbolunarak, Meserret Otelinde vukua gelen hırsızlık suçunun faili yapılmak ve itiraf ettirilmek için döğüldüğünden bahsile şikâyet etmiş olduğundan, muayene için adalet doktorluğuna gönderilmiştir.

Burhan Karadayı Cumhuriyet müddeiumumiliğine verdiği 30 . III . 1953 tarihli ikinci istidasında; muayenesini havi evvelki 25 . III . 1953 tarihli istidasını o gün heyecanla takside unutarak kaybetmiş olduğunu beyanla, muayene raporu suretinin adli tabiplikten celbi ile alâkalı polis memurları hakkında takibat icrasını istemiştir.

Adli tabiplikten celbedilen 25 . III . 1953 tarihli rapor örneğinde (her iki bacak sâkının üçte bir alt ve ön yüzlerinde Transvers tahminen iki santimetre uzunluk ve iki santimetre genişliğinde sıyrık âsarı görüldüğü, işine mâni olmaksızın beş günde geçeceği) yazılı bulunmakla hazırlık tahkikatı bürosu 953/229 numarasına kaydedilen ikinci şikâyet istidası üzerine hazırlık tahkikatına başlanmıştır.

Bu tahkikatta, şikâyetçi tarafından gösterilen şahitler fiilin vukuu hakkında hiçbir malûmatları bulunmadığını bildirmiş oldukları gibi, yine şahitlerden Cihat Barışta 16 . IV . 1953 ta-

rihinde zaptolunan ifadesinde; Burhan Karadayı'yı tahminen beş sene evvel bir meseleden dolayı ceza evinde bulunduğu sırada tanıdığını, bahsettiği döğme hâdisesi hakkında hiçbir bilgisi bulunmadığını, ancak tarihini hatırlıyamadığı birkaç gün evvel adliye koridorunda avukatıyla birlikte dolaşırken Burhan Karadayı'ya rasladığını, büyük bir alâka ve samimiyet göstererek yanına gelen Burhan Karadayı'nın kendisine (senin emniyet müdürüne karşı kinin vardır, ben orada döğüldüm, bana şahadet edermisin, diğer şahitleri yüzer lira ile temin ettim, sana da 500 lira verebilirim) dediğini beyan eylemiştir.

Diğer taraftan, İkinci Şube Müdürlüğünden Cumhuriyet Müddeiumumiliğine yazılan 16. IV. 1953 tarihli yazıda : 26. III. 1953 günü şubeye gelen Burhan Karadayı'nın, Meserret Otelinde vukua gelen hırsızlık hâdisesinde şahidin hilâfı hakikat kendisine isnatta bulunmuş olmasından dolayı hissiyatına mağlûben şube âmir ve memurları hakkında Cumhuriyet Müddeiumumiliğine şikâyette bulunduğunu, fakat bu hususta şube âmir ve memurlarının sunu ve taksiri bulunmadığını anlamış olduğunu, bu itibarla

Cumhuriyet Müddeiumumiliğine verdiği 25. III. 1953 tarihli muameleli şikâyet istidasını yırtacağını beyanla yırttığı ve bu cihetin zabıt varakasıyla tevsik edildiği bildirilerek iki parçaya ayrılmış olan ve arkasında muayene raporu yazılı bulunan istida ile mezkûr zabıt varakası birlikte Cumhuriyet Müddeiumumiliğine gönderilmiştir.

Şu suretle aleyhlerine isnat olunan fiilî müesir suçunu işlediklerine dair alâkalı memurlar hakkında bir delil elde edilemediği ve bu sebeple 29. IV. 1953 tarihinde âdemitakip kararı verildiği, İstanbul Cumhuriyet Müddeiumumiliğinin işarından anlaşılmıştır.

Şu izahata göre, mezkûr takipsizlik kararında bir isabetsizlik görülememiş ve bu dairede keyfiyetin, ayrıca vekâletimize vukubulan müracaatına karşılık olarak mümaileyh Burhan Karadayı'ya tebliği İstanbul Cumhuriyet Müddeiumumiliğine yazılmıştır.

Takrir sahibine bildirilmesine müsaadelerini saygılarımla arz ve rica ederim.

Adalet Vekili
O. Ş. Çiçekdağ